

ANLEGGSS

Nr. 10-2011 | 52. ÅRGANG

50 ÅR FOR LNS
RYDDER ETTER BOMBEN
DYRSKU'N 2011

8

18

56

MASKINEN

OM ANLEGGSSBRANSJEN OG MASKINENTREPRENØRENES FORBUNE

Bløt høst i tømmerskogen

BRIDGESTONE

- Sterke Dekk

VJT L3
Ferdigvare
Antivibrasjon

VJT E3/L3
Hjullaster / Leddumper

VLTS E4/L4
Hjullaster / Leddumper

VMTP E4
Dumper

VSW E3 / L3
Snø / Vinter

VSDT L5
Stein Traction

VSDL L5
Stein

VCHS E3/L3
Container Truck

Bridgestone er verdens største produsent av anleggsdekk.
Nå øker vi kapasiteten igjen.

Kontakt oss for avtale: byhring@bridgestone.no

Importør: Gjerde & Byhring AS, Jerikoveien 22, Oslo • tlf. 23 14 36 00

Spar 4 kilo CO₂

hver gang du fyller full tank hos Statoil

I fjor sparte Statoils kunder til sammen 67.000 tonn CO₂. Det tilsvarer utslippet fra hele 20.000 biler. Det er fordi Statoil tilsetter biodrivstoff i både bensin og avgiftspliktig diesel. Det skal selvfølgelig mer til for å løse klimautfordringene, men det er et skritt i riktig retning.

Les mer på www.statoil.no/fuel

For veien videre

STATOIL

VI GJØR DET ENKELT FOR DEG!

Har du anleggsmaskiner, lastebiler eller utstyr du ønsker å selge eller kjøpe? Plustech hjelper deg! Vi er et godt bindeledd for en trygg handel i inn- og utland, og ordner alt innen annonsering, transport, forsikring, oppgjør og bank/leasing. For handel i utlandet bistår vi med inspeksjon av maskiner og annet utstyr samt organisering av selve handelen.

07 Zetor 11741 Forterra, 1340 t, AC, 135 HK, 3 doble tipputtak, manuelt vendegir, frontvektpakke. Kr. 240.000,-. Ref. 4065.

05 Scania R500 m/Interconsult henger, 565.600 km, retarder, manuelt gir, sandstrøere. Kr. 590.000,-. Ref. 4067.

08 MAN TGL 12.240 BL, 110.000 km, Fassi 6,5 TM kran m/manuell betjening. Kr. 420.000,-. Ref. 4056.

97 Volvo FH 16 Royal, 961.256 km, brøyteplate og boggiløftsystem for plogløft. Kr. 70.000,-. Ref. 4045.

92 Vang maskinhenger, hydr. bredding, hydr. bruer, 10-tonns akslinger. Kr. 225.000,-. Ref. 3833.

98 Scania 144 G 6x4 kombibil, 639.000 km, manuell gir, parabel, retarder, sandstrøere. Kr. 260.000,-. Ref. 3911.

07 Atlas D7 RRC, 4400/1400 t, vinkel og dybdemåler med laser, sentralsmøring. Kr. 1.200.000,-. Ref. 4026.

93 Komatsu HD 785-3, 30336 t, sentralsmøring, dekk ca. 50%. Kr. 390.000,-. Ref. 4021.

96 Hydrema 910, 8030 t. Kr. 250.000,-. Ref. 2319.

02 Scania R124 8x4, 239.000 km, HYVA hydraulikk. Kr. 355.000,-. Ref. 4024.

08 MAN TGM 15.240, 169.000 km, biltransport påbygg, tipp. Kr. 570.000,-. Ref. 4001.

07 Damm maskinhenger. Kr. 215.000,-. Ref. 4002.

06 Mustang 2076, 338 timer. Kr. 180.000,-. Ref. 3953.

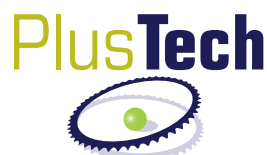
03 Volvo L 110E, 14050 t, AC, skuffe. Kr. 475.000,-. Ref. 3848.

85 Caterpillar 926, 12500 t. Kr. 165.000,-. Ref. 3960.

SE VÅR
NETT-AUKSJON
BLI MED PÅ
BUDRUNDENE!

www.plustech.as

**DIN MASKIN-
OG UTSTYRSMEGLER**

PLUSTECH AS, Heimdalsveien 3, 7080 Heimdal.
Telefon: +47 41 55 23 00. Fax: +47 72 58 54 00.

Utgiver: Maskinentreprenørenes
Forbund

Redaksjon og annonser:

Pb. 505, Sentrum, 0105 Oslo
Fred. Olsens gate 3, 0152 Oslo
Tlf. 22 40 29 00 / Faks 22 33 31 89

I redaksjonen:

Svein Erik Madssveen, ansv. redaktør
svein.erik.madssveen@mef.no
Tlf. 22 40 29 19/900 77 989
Runar F. Daler, journalist
runar.daler@mef.no
Tlf. 22 40 29 22/482 46 412
Siri Ulvin, siri.ulvin@mef.no
Monica Kentsrud
monica.kentsrud@mef.no

Grafisk utforming:

Kari H. Bijmolen, kb@mef.no

Illustrator: Annlug Auestad

Annonser:

Berit Kjølø, bk@mef.no
Tlf. 22 40 29 18/951 10 179

På forsiden: Valmet 890.3
Forsidefoto: Svein Erik Madssveen

Design: DALE+BANG

Trykk: Kai Hansen Trykkeri

ISSN 0003-3715
52. årgang

Abonnement:

DB Partner AS - am@dbpartner.no
Postboks 163, 1319 Bekkestua
Konto: 1602.55.93417
Pris: 560,- pr. år

Fagpressen

Forsidesak:

BLØTT I TØMMERSKOGEN
S. 36

NORGE
RUNDT
Sidene **74-79**

INNHOLD

LEDER	7
50 ÅR MED LNS	8
MEF HAR ORDET	11
JURIDISK HVERDAG	12
ANLEGG SINDEKS	15
RYDDER I REGJERINGSKVARTALET	18
TEST: AIRMAN AX52u-5	26
STATSBUDSJETTET	30
TEMA: HØST I TØMMERSKOGEN	34
PROFILER: ÅSHILD SALTE	48
TEST: VW CRAFTER	52
DYRSKU'N 2011	56
LOENDAGENE	64
MEF-AKTØREN	70

NORGE RUNDT	74
MASKINELT TILBAKEBLIKK	80
MIN DAG	84
PÅ KANTEN/SUDOKU	87
ANLEGGSKRØSSET	89

L200

www.mitsubishi-motors.no | **GARANTERT KVALITET**

CLUB CAB CHROMIUM // MAK Raptor Antrasit 20" lettmetallfelger, Continental Cross Contact 255/50R20 dekk, Lastepan med bedliner, Krombøyle på lastepan, Krom frontbøyle med Hella Chromium ekstralys, Kromfargede detaljer utvendig

KRAFTIG. VELUTSTYRT.

Mitsubishi L200 har styrke og egenskaper, som gjør dette til den perfekte pickup for krevende norske veier og kjøreforhold. L200 har inntil 178 hk/400 Nm, stabilitetskontroll, traction control, regnsensor og cruise control. Skinnseter, oppvarmede speil, høydejusterbart fører sete, kjørecomputer, og mye mer. L200 leveres som 2-dørs Club Cab og 4-dørs Double Cab.

	Inkl. mva	Ekskl. mva
Mitsubishi L200 fra kr	268.400,-*	227.771,-*
Instyle fra kr	292.400,-*	248.647,-*
Chromium fra kr	347.400,-*	292.647,-*
Chromium HT fra kr	364.400,-*	306.247,-*

DOUBLE CAB CHROMIUM HT // MAK Raptor Antrasit 20" lettmetallfelger, Continental Cross Contact 255/50R20 dekk, Lakkert Sports Back Top eller valgfri King Top, Lastepan med bedliner, Krom frontbøyle med Hella Chromium ekstralys, Kromfargede detaljer utvendig

GARANTI
5 ÅR
100.000 km

Bompenger og kjøprising

Regjeringens forslag til statsbudsjett viser at samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppas argumentasjon rundt Kongens bord for ytterligere styrking av veisatsingen i Norge tilsynelatende har veid svært tungt i statsrådenes interne kamp om knappe goder fra budsjettkaka for 2012. Statsminister Jens Stoltenberg varslet til og med nylig at store deler av budsjettforslaget ville ha en klar nei-innretning, og at flere sektorer i norsk samfunnsliv ville protestere høylytt mot kutt både her og der.

Behovene for satsing på vei har likevel holdt stand i denne departementale tvekampen. Totalrammen til veisektoren er økt fra 15,1 til 16,3 milliarder kroner. Samtidig skal norske bilister i 2012 bidra med hele 5,8 milliarder bompengemoner i et såkalt eksternt tilleggssystem for finansiering. Ifølge ledelsen i Statens vegvesen er disse bompengene helt nødvendige for at det skal være mulig både å bygge og planlegge bygging av nye veier.

Det kan så være, men i det samme eksterne finansieringsopplegget for inneværende år utgjør bompengandelen "bare" 3,5 milliarder kroner. Posten for bompenger øker altså fra 2011 til 2012 med hele 65 prosent slik vi tolker teksten i budsjettforslaget. Sett med private øyne er en slik økning av bompengandelen formidabel, og kan være egnet til å vekke ytterligere harme i befolkningen omkring brukerfinansiering av norsk veiutbygging. Sett med maskinentreprenør-øyne sikrer imidlertid disse ekstra bompengemilliardene at det blir nok å gjøre for anleggsbransjen i veisektoren også i 2012. Så lenge det regjerende politiske regimet velger denne formen for finansiering av veiutbyggingen i Norge, ville det uansett blitt langt færre veioppdrag for bransjen neste år uten disse milliardene.

I våre øyne er det derimot langt mer uheldig at Magnhild Meltveit Kleppa nå har åpnet for kjøprising av inn- og utfartsveier til og fra de store byene i rushtiden. Målet er å tvinge bilister i kø til å velge kollektive transportmidler i stedet og på den måten bedre miljøet. Dette mener vi er et "halen logrer med hunden"-opplegg, fordi kollektivtilbudet i de aktuelle storbyene for lengst er totalt sprengt, og ikke har ledig plass til en eneste ny passasjer fra bilene hun vil ha vekk fra veien i rushtiden. Henviseringer til gode resultater i andre storbyer i Europa som praktiserer kjøprising faller på stengrunn fordi kollektive transportsystemer der var ferdig utbygget før en slik avgift ble satt i verk.

Vi råder Meltveit Kleppa til å trekke tiltaket tilbake, i alle fall inntil kollektivtransporten faktisk utgjør et reelt alternativ til privatbilisme. Vi er faktisk av den oppfatning at norske bilister til sjunde og sist er villige til å bidra med en ganske stor andel brukerbetaling for at veistandarden skal kunne heves til et akseptabelt nivå. Men når de i tillegg også må betale for myndighetenes store forsømmelser innen utbygging av kollektivtilbudet, kan det fort oppstå langt sterkere konfliktlinjer omkring brukerfinansiering generelt enn det som i dag er tilfelle.

FEIRET 50 ÅR MED LED

50-årspresang Frode M. Nilsen (t. v.) overtok 1. oktober som ny administrerende direktør i Leonhard Nilsen & Sønner AS etter tidligere konstituert direktør Dag Rindal Brox.

Med Frode M. Nilsen som ny administrerende direktør seiler "familiebedriften" Leonhard Nilsen & Sønner AS videre. Selskapet som nå er kjent over store deler av verden under LNS-logoen feiret 1. oktober 50 års virksomhet som en betydelig aktør i norsk anleggsbransje.

Maskinentreprenørselskapet med tilhold i Risøyhamn har inntil helt nylig vært gjennom en tøff periode. Men siktelsen fra Økokrim for økonomisk samrøre med Store Norske Spitsbergen Kulkompani på Svalbard er nå frafalt, og det ble i stedet fokusert med positive øyne både på framtid og fortid under feiringen denne spesielle festlørdagen.

- Vi gjorde en rekke grep fordi vi fant ut at LNS var viktigere enn meg og faderen (Malvin Nilsen, journ.anm.), sa Frode M. Nilsen fra talerstolen i tiende etasje på Thon Hotell Svolvær.

Frode M. Nilsen ble under femtiårsmarkeringen utnevnt til ny administrerende direktør for selskapet.

Han overtar dermed jobben Dag Rindal Brox ble konstituert inn i da problemene knyttet til Svalbard-virksomheten begynte i fjor. Rindal

Brox går nå over til en stilling som prosjektdirektør i selskapet i og med at nevnte problemene viste seg å aldri ha eksistert.

Nye og gamle tider

I dag er LNS Nord-Norges største entreprenør, den tiende største entreprenøren i Norge og trofast medlem i Maskinentreprenørenes Forbund siden (MEF) 1971. Da Leonhard Nilsen og kona Borghild startet det hele, var det ikke mange maskinene de hadde.

- I 1961 bestod maskinparken av tre kjøretøy, fortalte Malvin Nilsen, sønn av de to og med på oppstarten av LNS-eventyret.

Malvin Nilsen har tidligere vært administrerende direktør i MEF, og er dessuten æresmedlem i forbundet. I 2006 ble han tildelt Kongens

ERSKIFTE

Gründer Malvin Nilsen fortalte om hvordan LNS har bygget seg opp etter at han startet på veien mot å bli Nord-Norges største entreprenørselskap sammen med faren i 1961.

fortjenstmedalje i gull. Malvin Nilsen presenterte en lang og underholdende gjennomgang av historien fram til år 2000.

- Vår første tunnel var Steigentunnelen (8.060 meter, journ. anm.). Problemet var at dette var Nord-Europas lengste tunnel og vår første, smilte han til de mange gjestene.

Pol til pol

Norge, Svalbard, Island, Chile, Hong Kong og Antarktis. Selskapet LNS har – bokstavelig talt – strukket seg temmelig langt mellom de to polene.

- Det hadde vært utrolig artig om bestefar Leonhard hadde sett at LNS-logoen blir brukt på den andre siden av verden, sa Frode M. Nilsen.

Den nyslåtte direktøren fortalte de mange jubileumsgjestene at selskapet, som er en av Norges største tunnelentreprenører, ikke skal gi seg i denne bransjen, men fortsette med tunneler.

Utvidet tunnelbegrep

Og det er ikke bare vanlige tunneler det er snakk om. Nilsen mener blant annet at oljetunneler kan gi spennende muligheter i framtiden. Det samme kan tunneldrift i forbindelse med gruvedrift under jord og vannkraft. For alle disse planene trengs en sikker, jevn og stadig nyrekruttering av folk.

- Vi vurderer sterkt å åpne et distriktskontor i Oslo, for å sikre rekrutteringen, smilte selskapets nye toppsjef fra talerstolen.

For bedriften har ikke tenkt å stoppe her. Ifølge Frode M. Nilsen er et av LNS-målene å være best i verden på anleggsdrift i polare områder i løpet av de ti neste årene.

Tekst og foto

| ÅSHILD MARITA HÅVELSRUD

N Norgeodesi AS

KOMPETANSE- OG UTSTYRSLEVERANDØREN

- som er med hele veien!

GL 522

2-fallslaser med Grade Match som automatisk finner det aktuelle fallet mellom to punkter. Leveres med fjernkontroll, lasermottaker med høydeangivelse i millimeter og oppladbare batterier.

23.500,-

Laser LL100

Helautomatisk planlaser med manuelt fall. Komplet i koffert med lasermottaker, stativ og nivellerstang.

7.950,-

Alt i en koffert!

Totalstasjon Trimble M3 Komplet

Trimble M3 Totalstasjon med innebygd Trimble Digital Fieldbook. Inkludert i pakken er, prismestang, Superprisme, batterier, ladere og USB-overføringskabel til PC.

Pakkepris

67.500,-

GNSS Rover Trimble R4 Komplet

Trimble R4 Model 1 + Trimble Recon målebok med Trimble Digital Fieldbook. Inkludert i pakken er stang, batterier, ladere og USB-overføringskabel til PC

Pakkepris

129.000,-

Alle priser er eks. mva.

N Norgeodesi AS

Hovedkontor:

Ringeriksveien 155 - 157
Postboks 91,
1313 Vøyenenga
Tlf. 67 15 37 80
Faks 67 15 37 99

Avd.: Bergen

Liamyrene 20, 5132 Nyborg
Tlf. 55 53 87 40

Faks 55 53 87 41

Avd.: Trondheim

Terminalen 10, 7080 Heimdal
Tlf. 72 59 92 80

Faks 72 59 92 85

www.norgeodesi.no

Din grossist på Vann og Avløp

Ahlsell Norge AS har 60 avdelinger rundt i Norge
og er totalleverandør på VA

Vi har stor kompetanse innen spesialavdelinger som Havbruk, Vannkraft, Geopro, Verktøy og Elektro. Avdelingene har lang erfaring med produkter og løsninger innen sitt fagområde.

Ahlsell Norge AS, Pb. 184, 4065 Stavanger
Tlf.: 51 81 85 00. www.ahlsell.no

ahlsell
gjør det enklere å være fagmann

Statsbudsjettet 2012

MEF er i hovedsak fornøyd med regjeringens videre satsing på veg- og jernbaneutbygging. MEF er skeptisk til innskjerpingen av dagpenge- og permitteringsregelverket. MEF etterlyser alternative finansieringsformer i samferdselsutbyggingen.

Riksveger og bane

Til sammen øker bevilgningene til veg og bane med vel 2,2 milliarder kroner. Bevilgningene til vegformål øker med vel 1,2 milliarder kroner til 16,3 milliarder kroner. Bevilgningene til jernbaneforvaltning øker med 1 milliard kroner. MEF er i hovedsak fornøyd med denne satsingen.

Fylkesveger

Fylkeskommunenes rammetilskudd økes med ca 1 milliard kroner. Rentekompensasjonsordningen på til sammen 2 milliarder kroner til vegformål videreføres. MEF konstaterer at rammebevilgningen til fylkeskommunene og videreføring av rentekompensasjonsordningen gir rom for videre satsing på fylkesveger. MEF forventer at fylkeskommunene følger opp dette.

Permittering og dagpenger

Bedriftenes arbeidsgiverperiode utvides fra fem til 10 dager ved minst 40 prosent permittering. Maksimal periode for dagpenger under permittering reduseres fra 52 til 30 uker. Dette skjer samtidig som at NAV i den senere tid har skjerpet reglene for dagpenger ved permittering på grunn av vanskelige værforhold. Konsekvensen av dette er at en del arbeidsgivere, spesielt i bransjer med store sesongvariasjoner, kan bli tvunget til å si opp ansatte fra faste stillinger og i stedet ansette dem i midlertidige stillinger. Er det dette regjeringen ønsker?

Alternativ finansiering av samferdsel

MEF konstaterer at to av de samferdselsprosjektene som er satt opp som egne poster i statsbudsjettet, E16 Filefjell og dobbeltspor Oslo-Ski, har en svært lav oppfyltingsgrad i forhold til målsettingen i Nasjonal Transportplan. Dette er et urovekkende signal til anleggsbransjen som er avhengig av mer langsiktig forutsigbarhet for å kunne tilby stabil og god kapasitet. MEF etterlyser nok en gang nytenking og satsing på alternative finansieringsformer.

Videregående utdanning for anleggsbransjen

MEF er fornøyd med at bevilgningene til Landslinjene videreføres på samme nivå som for 2011.

- HVA GIR GRUNNLAG FOR AT PERMITTERTE ARBEIDSTAKERE KAN MOTTA DAGPENGER UNDER PERMITTERING?

Sist vinter mottok MEF juridisk avdeling flere henvendelser fra bedrifter som i løpet av vinteren hadde måttet permittere ansatte på grunn av vanskelige værforhold. Problemstillingen var at lokale NAV kontorer hadde avvist de ansattes krav på dagpenger under permittering. NAV begrunnet dette med at vilkårene for å motta dagpenger under permittering ikke var oppfylt.

Siden det nærmer seg sesongen for mulige permitteringer i bedriftene, ønsker vi å klargjøre hvilke vilkår som må være oppfylt for å kunne permittere ansatte, samt hvilke vilkår som gjelder for å få dagpenger under permittering.

Hensikten med permitteringsreglene er å sikre at bedriftene ikke mister sin kompetanse ved tidsbegrenset og midlertidig nedgang eller bortfall av sysselsettingsmulighet.

Retten til å permittere er ikke regulert i lov eller forskrift. I hovedavtalen MEF-LO er det inntatt bestemmelser som omhandler bedriftens rett til å permittere. I saker som er prøvet for domstolene er det antatt at reglene gjelder generelt, og også for bedrifter uten tariffavtale.

Vilkår for permittering.

I prinsippet er det tre vilkår for å kunne foreta permittering:

1. Det kreves saklig grunn
2. Det må være nødvendig
3. Behovet må være midlertidig

Kravet til saklig grunn

Her vil vurderingstemaet være om det er nødvendig å redusere

arbeidsstokken i et avgrenset tidsrom for å opprettholde driften på en forsvarlig måte. Typisk vil være svikt i ordrettilgangen, skade på produksjonsutstyr, ekstreme værforhold, streik i egen bedrift eller hos underleverandør.

Nødvendighetskriteriet

I kravet til nødvendighet ligger at det må være en overvekt av hensyn på bedriftens side som taler for permittering. Kan hele eller deler av arbeidsstokken ikke sysselsettes på en regningsvarende måte, vil dette vilkåret som regel være oppfylt. I prinsippet står man langt på vei overfor den samme vurderingen som ved oppsigelser, men adgangen til å permittere går lenger.

Kravet til midlertidighet

Arbeidsgiver må vurdere om behovet for reduksjon av arbeidsstokken er midlertidig eller permanent. Er det innen overskuelig fremtid ikke utsikter til bedring av situasjonen, vil oppsigelse være den korrekte fremgangsmåten. I Hovedavtalen inngått mellom MEF og LO er det slått fast at permittering ut-

over seks måneder krever enighet mellom partene, og denne tidshorisonten kan gi veiledning i valget mellom oppsigelse og permittering.

Vilkår for og motta dagpenger under permittering.

Vilkårene for å motta dagpenger under permittering fra NAV fremkommer i folketrygdloven § 4-7. Når det gjelder arbeidsgivers lønnsplikt under permittering, fremkommer dette i lov om lønnsplikt under permittering. Arbeidsgiver er pliktig til å sysselsette og til å lønne arbeidstakeren i varslingsperioden (perioden fra varsel om permittering gis og til permitteringen trer i kraft – vanligvis 14 dager. Arbeidsgiver må også som hovedregel lønne de ansatte de 5 første dagene av permitteringsperioden).

I det videre vil jeg fokusere på dagpengebestemmelsen.

I folketrygdloven står blant annet:

Det kan ytes dagpenger til medlem som er permittert på grunn av mangel på arbeid eller andre forhold som arbeidsgiver ikke kan påvirke. Med permittering menes i denne sammenheng at arbeidstaker midlertidig fritas for arbeidsplikt i forbindelse med driftsinnskrenkning eller driftsstans, enten dette bestemmes ensidig av arbeidsgiver eller ved avtale i det enkelte tilfelle.

De to alternative kravene om mangel på arbeid eller andre forhold arbeidsgiver ikke kan påvirke, angir at det skal skje en vurdering av permitteringsårsak.

Er du medlem og har spørsmål til eller trenger råd fra MEFs juridiske avdeling? Ta kontakt på telefon 22 40 29 00 eller e-post AvdJuridisk@mef.no MEFs juridiske avdeling består av ansvarlig advokat Erling M. Erstad, advokat Thomas Kollerød, advokat Gun Marit Stenersen og advokat Tone C. Gulliksen.

Dagpenger skal kun ytes når permitteringen er ekstraordinær og kan tilskrives utenforliggende forhold, slik som manglende/tap av oppdrag, og force majeure-lignende forhold som brann, naturkatastrofer og sterk kulde om vinteren.

Forhold som ikke gir grunnlag for dagpenger under permittering

Ut fra kravet om at det må være forhold arbeidsgiver ikke kan påvirke, kan det utledes at normale sesongsvingninger og normal vintersesong er og anse som forutsigbart, og permitteringer på grunn av dette gir ikke rett til dagpenger under permittering. Tankegangen er at når permitteringsårsaken er påregnelig og forutsigbar (slik som en ordinær vinter vil være), er det mulig for arbeidsgiveren å påvirke situasjonen. Arbeidsgiver har mulighet til å planlegge driften og eventuelt sørge for redusert bemanning om vinteren dersom det er nødvendig, for eksempel gjennom midlertidige arbeidsavtaler. Arbeidsgiver kan også legge om driften ved å sørge for andre sysselsettingsmuligheter i perioder med lite arbeid på grunn av sesongvariasjoner, for eksempel gjennom snittsberegne arbeidstiden slik at arbeidstakerne arbeider lengre dager i sommerhalvåret og tar kompensierende friperioder om vinteren.

Bedrifter som vurderer å permittere ansatte må derfor i forkant vurdere om det foreligger et grunnlag som kan gi arbeidstakerne rett på dagpenger under permittering.

Videre gjøres oppmerksom på at dersom en ansatt i en bedrift mottar avslag fra NAV på sin søknad om dagpenger under permittering, er MEF sine advokater behjelpelige med og bistå ved klagesaksbehandling.

Advokat

| THOMAS KOLLERØD

Illustrasjonsfoto.

KOMATSU | Forestry Quality™

ET NYTT TYNNINGS- KONSEPT

901TX 840TX

901TX & 840TX. En ekstremt produktiv tynnings duo.

Endelig et konsept som fullt ut moter de raskt voksende tynningsbehovene! Dels gjennom Komatsu 901TX sitt lave marktrykk, fantastiske fremkommelighet og ledende løftekraft (170 kNm) muliggjør optimalt tynningsresultat samtidig med største mulige skånsomhet.

Den nye lastbæreren for tynning Komatsu 840TX har samme store produktiviteten og er særdeles snill mot omgivelsene. Blant annet takket være kombinasjonen av lav vekt (14,8 tonn), ekstremt bra sporingsegenskaper pluss en imponerende lastekapasitet (hele 12 tonn).

Vil du tynne maksimalt lønnsomt og skånsomt, velg Komatsu!

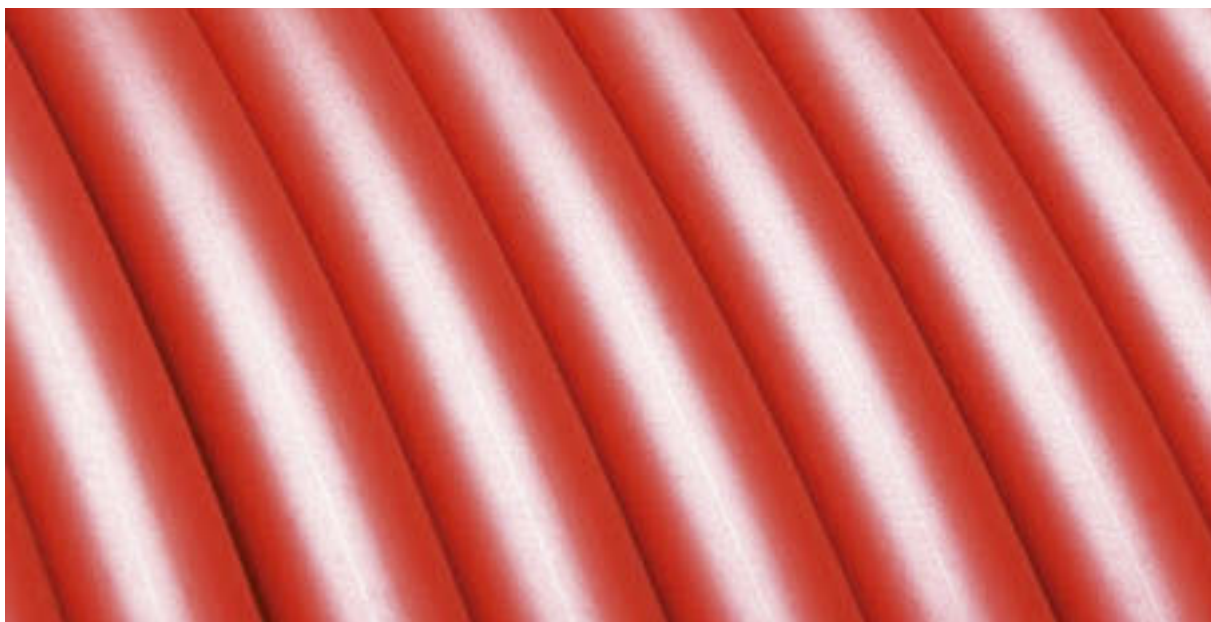
TX = Thinning Xpert

Komatsu Forest AS
2335 Stange
Tlf. 901 78800

Ta kontakt med en av våre selgere:

Odd Ame Solenes sør-, øst- og vestlandet 901 71 800

Ame Kristian Holter Hedmark, Oppland, Trøndelag, Nord-Norge 901 70 720

Fiberoptisk highway eller firefelts motorvei?

Uansett hva du bygger vil vi være med på reisen.

Uansett om du graver grøfter for fiberoptiske kabelnett i Bergen eller bygger motorveier på Østlandet, lønner det seg å velge leasing fra SG Equipment Finance når du skal finansiere bedriftens nye driftsmidler. Leasing er velegnet for finansiering av maskiner, utstyr og kjøretøy. Din bedrift får tilgang på moderne og effektivt utstyr uten å binde egenkapitalen,

samtidig som du oppnår raskere utgiftsføring og bedre forutsigbarhet på kostnadssiden.

Ring gjerne et av våre 16 regionkontorer på telefon **21 63 20 00** for en samtale om din bedrifts finansieringsbehov. Du kan også prøve våre leasing-kalkulatorer på **sgfinans.no**.

SOCIETE GENERALE GROUP

Fortsatt vekst i bygg og anlegg

Det er vekst i både omsetning og produksjon i bygg og anlegg i 2011.

Den totale omsetningen i bygge- og anleggsvirksomheten var på 45 milliarder kroner i 2. termin 2011, en økning på 7,8 prosent sammenlignet med samme periode i 2010. Det ble omsatt for 22 milliarder kroner innenfor spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet i 2. termin 2011, en økning på 7,6 prosent. Spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet omfatter utførelse av deler av bygging og anlegg eller forberedelser for det. Omsetningen innenfor oppføring av bygninger var på 17,7 milliarder kroner i 2. termin 2011, en økning på 7,7 prosent sammenlignet med 2010.

Størst vekst i Troms og Vest-Agder

Størst omsetningsøkning hadde Troms og Vest-Agder, med henholdsvis 22,2 og 13,1 prosent. Aust-Agder hadde en nedgang i omsetningen i forhold til i fjor, på 4,9 prosent.

Vekst i bygge- og anleggsaktiviteten

Produksjonen i bygge- og anleggsnæringen gikk opp med 1,8 prosent fra 1. til 2. kvartal i år, viser sesongjusterte tall. Vekst i anleggsproduksjonen bidro til oppgangen. I anleggssektoren var det en økning i produksjonen på 4,8 prosent fra 1. til 2. kvartal i år. Den totale produksjonen viste dermed en økning fra 1. til 2. kvartal.

Den totale produksjonen i bygg og anlegg har steget med 2,1 prosent fra 2. kvartal i fjor til 2. kvartal i år, korrigert for antall virkedager i kvartalene. I byggesektoren har produksjonen vært stabil det siste året. Anleggssektoren har derimot hatt en økning i aktiviteten på 11,3 prosent sammenlignet med fjoråret.

Kilde SSB

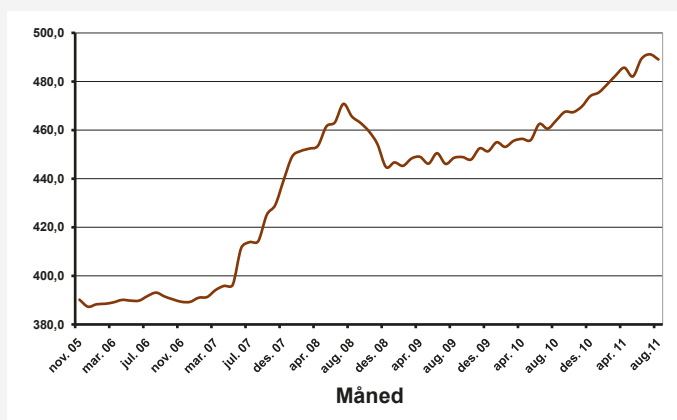
Skogsmaskinindeksen

Skogsmaskinindeksen er under revisjon. MEF anbefaler å bruke maskinindeksen i mellomtiden. Har du spørsmål, ta kontakt med MEF v/sjeføkonom Stein Gunnes, stein.gunnes@mef.no, tlf. 22 40 20 25.

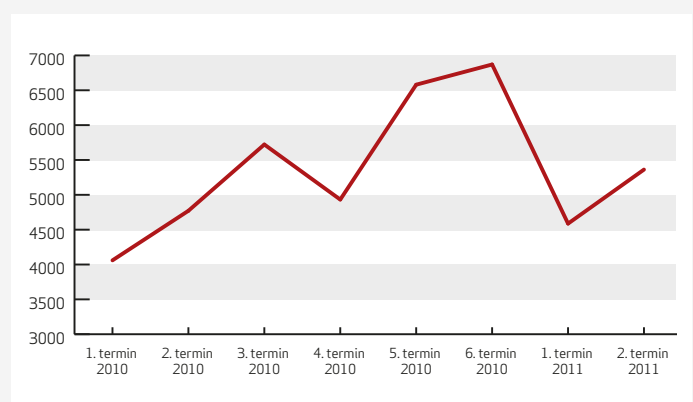
Anleggsmaskinindeksen

Indeksen omfatter kostnader vedrørende avskrivning, renter, reparasjon, vedlikehold og drift inklusiv førerlønn.

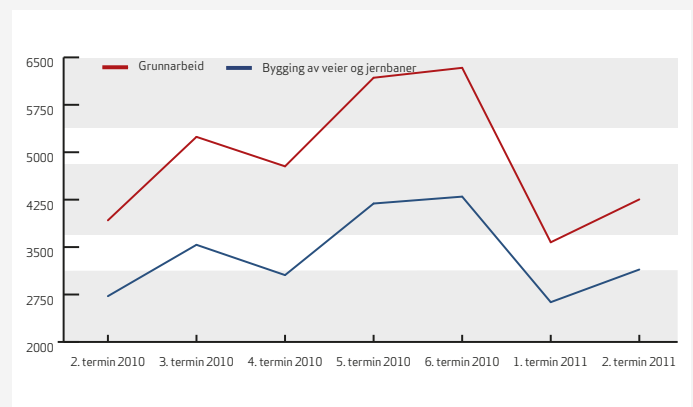
Anleggsmaskinindeksen

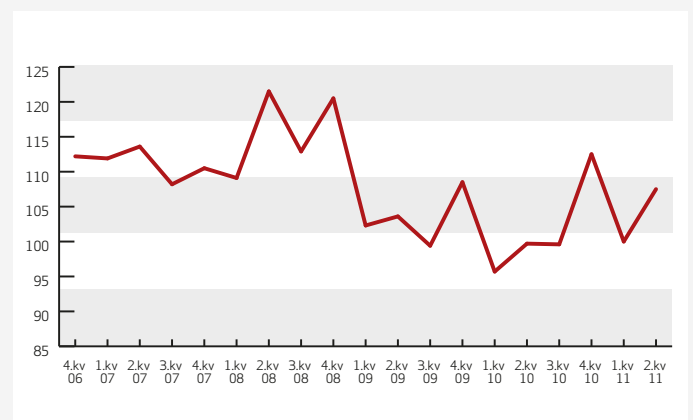
Omsetningsstatistikk (mill. kroner) Anleggsvirksomhet

Grunnarbeid/ bygging av veger og jernbaner

Produksjonsindeks

UNN BEDRIFTEN DIN SKADEOPPGJØR SLIK DET BURDE VÆRE.

Det aller viktigste med en forsikring er det som skjer etter at en skade har skjedd. Hvordan du blir møtt av forsikringsselskapet, hvor smidig det fungerer, og hvor raskt du kan få i gang virksomheten igjen. Det er dette som er vår spesialitet, skadeoppgjør slik det burde være:

1. Du melder enkelt fra om skaden på vår hjemmeside (vil du heller ringe, går det selvfølgelig like bra).
2. Vi tar over ansvaret. Vi løser mer enn halvparten av alle saker innen 24 timer, og ved en større skade er vi på plass innen tre timer. Dessuten får du en egen kontaktperson som tar hånd om saken din hele veien.
3. Vi kontakter de spesialistene du trenger og sørger for at de kommer til deg. Ettersom vi tar hånd om flere skader enn noen andre (1,4 millioner i året) har vi skaffet oss bransjens aller beste partnere.
4. Du får hele tiden informasjon om hva som skjer og kan konsentrere deg om bedriftens egentlige virksomhet i ro og mak.

www.if.no/bedrift
02400

Rolig, vi hjelper deg.

VINTERVEIER BLIR BEDRE MED TELLEFSDAL!

VPL

Lett V-plog med stort bruksområde for de fleste typer redskapsbærere og frontlaster.

V90

Plogen for ryddig av alle typer uteareal til hjullaster og traktor.

TELLEFSDAL

NO-4993 SUNDEBRU
Tel +47 37 11 92 00, Fax +47 37 11 92 01
post@tellefsdal.no

www.tellefsdal.no

For komplett produktoversikt

www.youtube.com/tellefsdalas

For produktfilmer

3D maskinstyring med GPS

Leie kun kr 13.500* per måned!

*eks. mva

Service Salg Utleie

Ta kontakt med våre erfarne instrumentmakere.

Bygg- og anleggslasere

Utstyr til oppmåling

Drop-in service

Fra klokka 07:00 til 09:00 utfører vi kontroll og justering av instrumentene dine mens du venter.

Gundersen & Løken AS

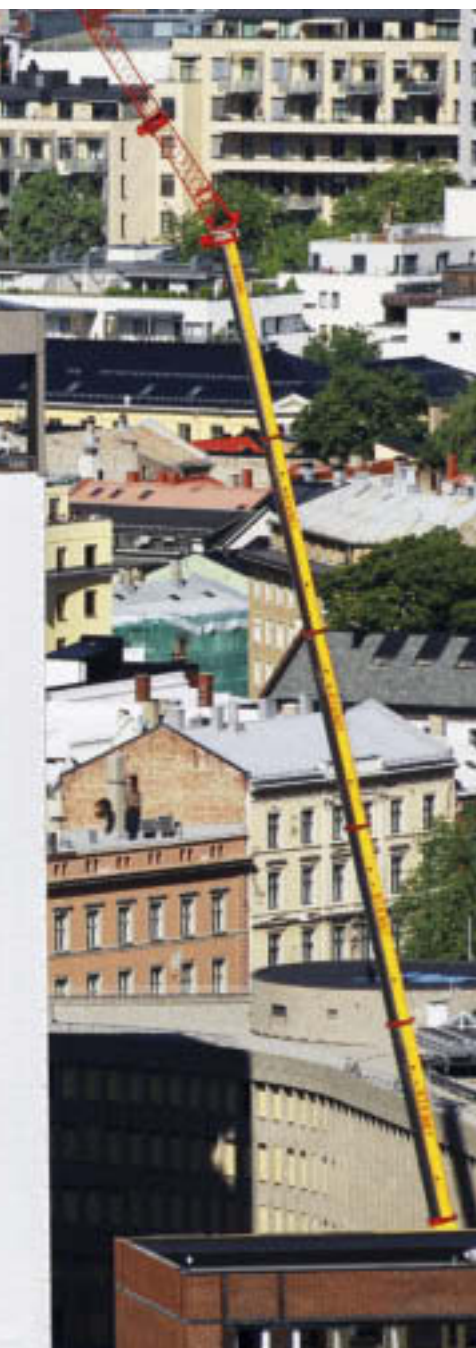
Postboks 53 Lindeberg
Besøksadresse: Jerikoveien 26
info@gl-instrumenter.no

1007 OSLO
22 81 39 90
www.gl-instrumenter.no

RYDDER I REGJERINGSKV

KVARTALET

Det har gått tre måneder siden de grusomme terrorhandlingene i Oslo og på Utøya. Fremdeles er det usikkerhet knyttet rundt hva som vil skje med Høyblokka og de andre bygningene i regjeringskvartalet, men det jobbes nå for fullt med å rydde og sikre verdier fra bygningene. I Høyblokka er det Porsgrunn-firmaet PeWe Entreprenør som har fått oppdraget.

Sikkerhetstiltakene er formidable rundt hele regjeringskvartalet, og ingen journalister kommer innenfor de fysiske sperringene, ei heller Anleggsmaskinen. Intervjuet med PeWes prosjektleder Oddvar Steinsholt finner derfor sted i Møllergata rett ovenfor Youngstorget, hvor man fremdeles kan se tydelige spor etter eksplosjonen. På flere bygningsfasader i nærheten er det fortsatt midlertidige treplater der vindusrutene ble knust den 22. juli. Og den ødelagte hovedklokka på toppen av historiske Møllergata 19 står der som et symbol på at alt ennå ikke er som det skal i Oslo sentrum.

Asbest

Det er flere og sammensatte årsaker til de strenge tiltakene Departementenes servicesenter har innført i og rundt høyblokka fra 1958, ifølge prosjektleder Steinsholt.

– Hovedårsaken er at det fortsatt er sensitive og graderte ting der inne; det dreier seg jo om både statsministerens og justisministerens kontor, sier han.

MÅNEDENS PROSJEKT | REGJERINGSKVARTALET

Spesiell ryddejobb Porsgrunn-bedriften PeWe Entreprenør AS, her ved prosjektleder Oddvar Steinholt, har fått oppdraget å rydde og sanere Høyblokka i regjeringkvartalet.

Kaos Det er bokstavelig talt mye å ta tak i for PeWe Entreprenør (Foto: Statsbygg).

– I tillegg er det asbestholdige eternittplater i fasaden på bygget. Da disse platene ble ødelagt under eksplosjonen, spredte asbestfibrene seg. Det er håpløst å vite nøyaktig hvor det er asbest og ikke, så derfor er hele blokka klassifisert som asbestholdig sone.

Ettersanering

De som skal arbeide og oppholde seg i asbestholdige soner har klare retningslinjer å forholde seg til.

– Alt arbeid skal utføres med fullt verneutstyr og den personlige hygiene som asbestforskriften krever. Det innebærer blant annet bruk av helmaske med åndedrettsvern, engangsdress med glidelås og hette, strikk rundt armer og ankler, samt hansker, forteller Steinholt.

– Alle gjenstander som befinner seg i en asbestholdig sone er per definisjon asbestinfisert. Derfor må vi også ettersanere og rengjøre alt av utstyr, verdisaker og arkiver etc. som skal ut av bygget. Dette gjøres ved å støvsuge, blåse, skylle med vann eller ved å bruke våtservietter. På vei ut av bygget er det spesielle saneringssoner, og gjenstandene blir båret dit og renset før de sendes ut til departementer, riksarkivet eller andre steder.

Prestisjejobb

Anleggsmaskinen har tidligere skrevet om flere av PeWes store riveprosjekter rundt om i landet, blant annet St. Olavs hospital i

Trondheim og Hydro Aluminium på Karmøy. Prosjektet i regjeringskvartalet kan selvsagt ikke måle seg med disse i størrelse eller masser, men det er likevel et av de viktigste og mest prestisjefylte oppdragene Porsgrunn-bedriften har tatt på seg.

– Alle ville jo selvsagt vært dette foruten, men når det først har skjedd, så er vi stolte av å ha fått denne jobben, sier Steinholt.

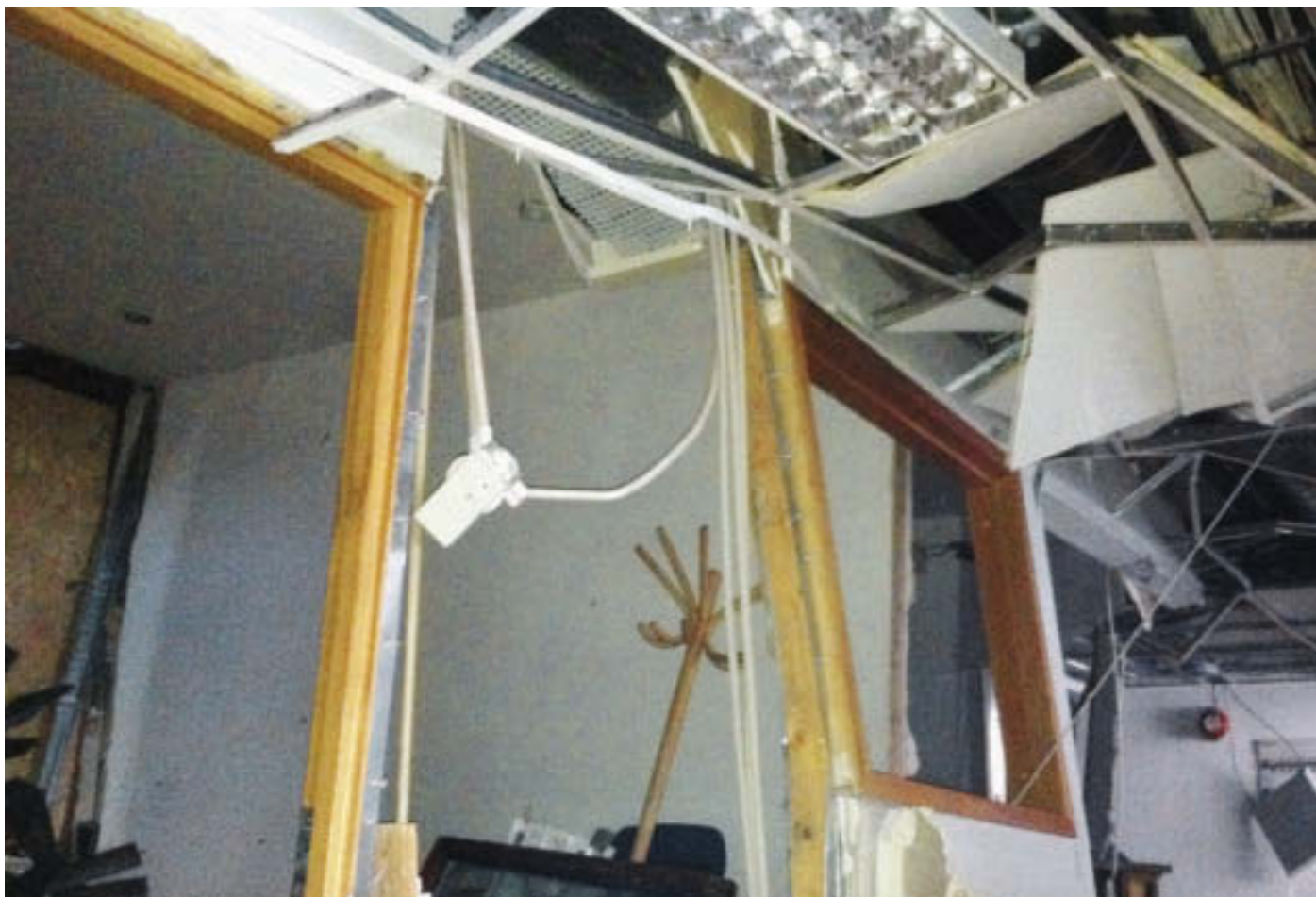
– Statsbygg har delt opp disse jobbene i fire entrepriser; en for hvert av byggene hvor det kreves store arbeider. Flere entreprenører, blant annet vi, ble prekvalifisert til disse jobbene. Så vi la inn tilbud på vanlig måte og fikk tildelt Høyblokka. Jeg kjenner ikke tildelingskriteriene, men vi har gjort jobber for Statsbygg tidligere, og jeg vet at de har vært fornøyde med oss. Jeg håper derfor at en del av grunnlaget for å få denne jobben var tidligere meritter, og ikke bare pris.

"Verneverdig avfall"

Prosjektet er spesielt på flere måter. Verken entreprenør eller byggherre kan for eksempel fastslå med sikkerhet hvor lang tid arbeidene vil ta. I tillegg spekuleres det fremdeles om man kan bli nødt til å rive hele bygningen.

– Byggets videre skjebne er noe eieren, altså Statsbygg, sammen med regjeringen må ta stilling til. Vårt oppdrag, inntil eventuell annen beskjed blir gitt, er å sanere bygget. Dette vil bli gjort i nært samar-

MÅNEDENS PROSJEKT | REGJERINGSKVARTALET

Innvendige ødeleggelser Dette var en arbeidsplass før 22. juli (Foto: Statsbygg).

Fakta om prosjektet:

Oppstart:

Medio august 2011

Ferdig:

Rundt påsketider 2012 med rydd og rensk, antas det

Oppdragsgiver:

Statsbygg

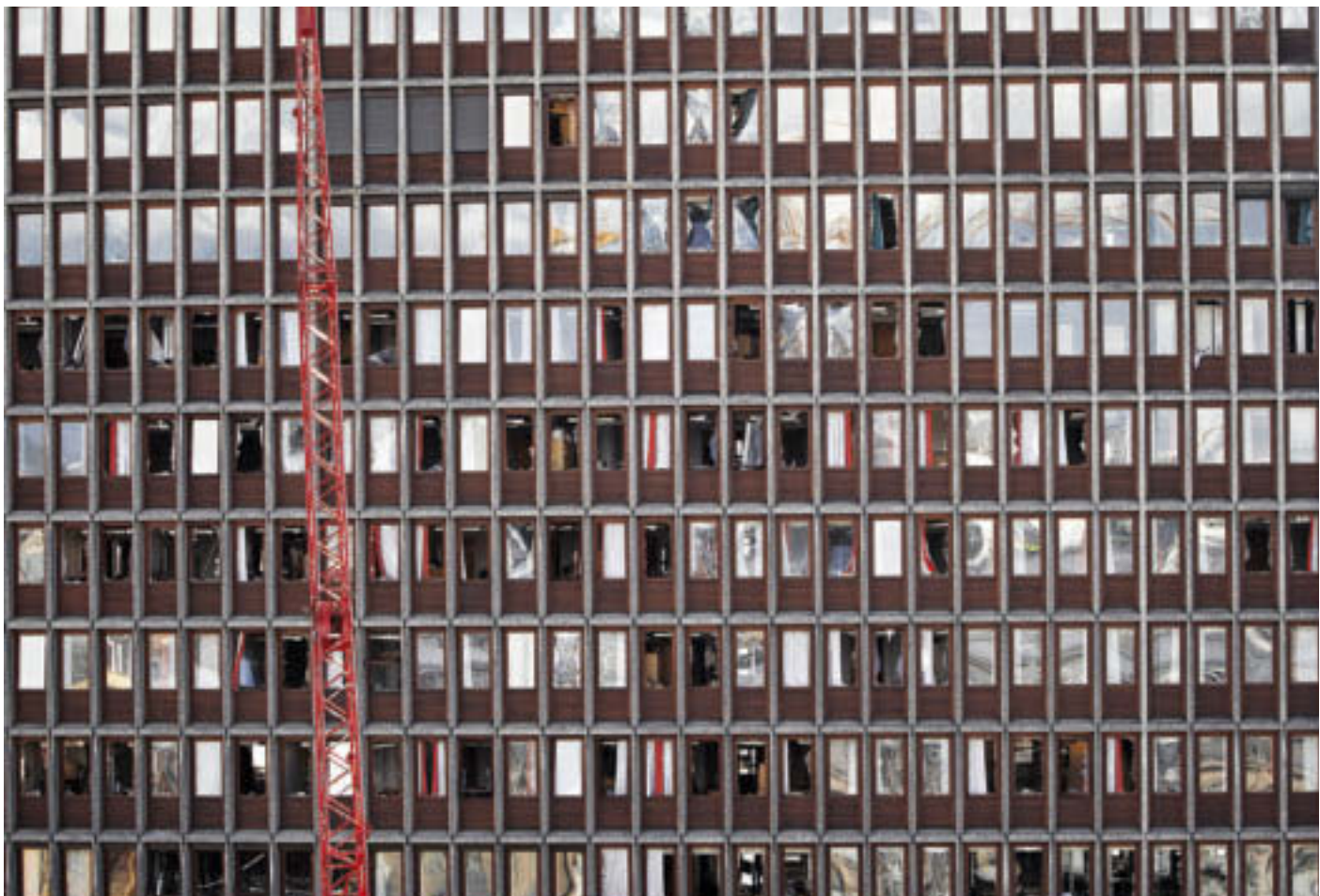
Kontraktssum:

Ca. NOK 25 mill. (inkl. bistand til dept. med verdisikring og destruering av sensitive gjenstander etc.)

Entrepriseform:

Hovedentreprise

Knust urskive Prosjektleder Steinsholt med den ødelagte hovedklokka på toppen av historiske Møllergata 19 i bakgrunnen.

Enorme ødeleggelser Det er skader i samtlige etasjer i Høyblokka (Foto: Scanpix).

beid med Statsbygg og i dialog med antikvariske myndigheter, sier Steinsholt.

– Akkurat nå er prosjektet inne i en fase som går på sikring av sensitivt materiell og verdisikring av kunst, verdigjenstander, og diverse teknologisk utstyr som kan reddes. Innvendige kunstverk som er integrert i bygget har vi også beskyttet, for å unngå ytterlige skader. Senere vil det bli en mer tradisjonell rydding med påfølgende innvendig riv og rensk på normal måte. Fasaden og deler av bygget er for øvrig vernet, så vi håndterer også ”verneverdig avfall”. Enkelte ting som normalt sett ville vært ansett som vanlig avfall, må derfor legges til side for at antikvariske myndigheter skal komme og vurdere tingenes videre skjebne.

Voldsomt inntrykk

Svært få mennesker har fått innpass i Høyblokka så langt, selv ikke de som jobbet der har fått hente sine private eiendeler ennå. Synet som møtte Steinsholt da han gikk inn i bygget for første gang, gjorde naturlig nok sterkt inntrykk.

– Jeg får ikke lov til å si for mye om dette, men det er klart det gjorde voldsomt inntrykk å komme inn der. Det var svært spesielt å gå inn i et bygg som man har sett så mange ganger tidligere, og oppleve det i et slikt fullstendig kaos. Det er sterkt å se et annet menneskes arbeidsstasjon fullstendig ødelagt. Det får meg til å tenke på hvordan det kunne ha gått hvis det hadde vært flere mennesker der inne. I den grad vi kan snakke om fordeler i en slik sak, er det jo en fordel at det var fredag ettermiddag da det skjedde, og minimalt arbeid som foregikk. Man skal også prise seg lykkelig over at det regnet den dagen, så det ikke satt folk her ute, sier han og nikker mot bordene ved uteserverin-

gen i Møllergata.

– En ting er i alle fall sikkert; jeg skal aldri mer si at det ”ser ut som et bombenedslag” hjemme. For det gjør det virkelig ikke, etter å ha sett dette her. Det er helt uvirkelig enkelte steder. Fortsatt er det deler av bygget vi ikke har fått passasje gjennom, på grunn av alle skadene. Når det gjelder psykiske belastninger som følge av dette arbeidet, har alle våre ansatte blitt informert om at dersom de føler behov for det så er bedriftshelsetjenesten klar til å ta dem imot.

Fjernstyrt rivemaskin

Det er begrenset hva som kan brukes av maskiner på prosjektet, både med hensyn til plass, vekt og det sikkerhetsmessige.

– Vi har en Brokk 330 – en femtonns riverobot – som vi har brukt til å rydde i de usikre områdene. Den er som en vanlig femtonns graver, bortsett fra at den er fjernstyrt og ikke har førerhytte. Delvis på grunn av vektbegrensninger i nærheten av bombekrateret kunne vi ikke bruke større maskin. Den er til gjengjeld vanvittig kraftig og har slagkraft som en 20-tonner, så det har gått bra, forteller Steinsholt.

– I tillegg benytter vi en Bobcat og en CAT 318 MH på hjul. Sistnevnte bruker vi blant annet til å laste opp i containere. Når det gjelder innvendig riv og rensk, vil det bli helt og holdent manuelt arbeid når det kommer i gang. Vi har for øvrig også fått ansvaret for å rigge opp den store mannskapsriggen i Grubbegata, som brukes av alle fire entreprenørene. Foreløpig har vi rigga til for 100 personer totalt, med muligheter for senere utvidelse.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

Riktig redskap til riktig jobb!

Med OilQuick hurtigkoblingsfester kobler du hydrauliske redskaper direkte fra førerstedet fort, enkelt og lønnsomt.

OilQuick er markedets mest avanserte hurtigkoblings-system og er å få til gravemaskiner mellom 1-120 tonn.

Mekanisk redskapsgrind

Hydraulisk redskapsgrind

Hammerplate

Pendeladapter

OTS Trading

Overseas Trading & Service Co. A/S
Postboks 267, 1326 Lysaker

Tlf. 67 12 24 60 - fax 67 58 07 16

Ole mob. 950 60 166, Kjell mob. 907 64 332 Avd.kontor Larvik: A. Brattlie tlf.: 920 58 816

e-mail: mail@ots.no - www.ots.no

HeatWork®

Flere gode grunner til å velge HeatWork:

**Mobilt kraftverk,
enkel, genial og
lønnsom teletiner**

FrostHeater. Væsketemperatur 100°C = raskere tining. 70-103 kW. Prinsippet er vannbåren varme. Tiner tele opp til 50 cm per døgn, 200- 800 m². Lett vekt, maskinen veier 2000 kg.

Winter-Insulation:
**Spesialutviklet
for vinterarbeid**

Winter-Insulation. Spesialutviklet 3 og 7 lags matre for bruk ved teletining og vinterarbeid: isolering av rør, grøfter, utgravde områder, herding, tildekking og frostsikring. Flere ulike størrelser.

Ice Guard Systems:
**Frosne stikkrenner
åpnes på 1 minutt!**

Ice Guard Systems. Åpner stikkrenner raskt og effektivt. Kan betjenes av én person. Testet av Jernbaneverket, Mesta, og flere entreprenører og kommuner med stor suksess.

Se film på www.heatwork.com

Kontakt oss for: **Ice Guard Systems • Teletining • Frostsikring • Varm luft • Herding • Fjernvarme • Varmt vann • Vinterisolasjon • Vifter**

Produsent/salg:

Telefon 76 96 58 90. www.heatwork.com
Salg- og produktansvarlig Tommy Larsen, 909 25 048

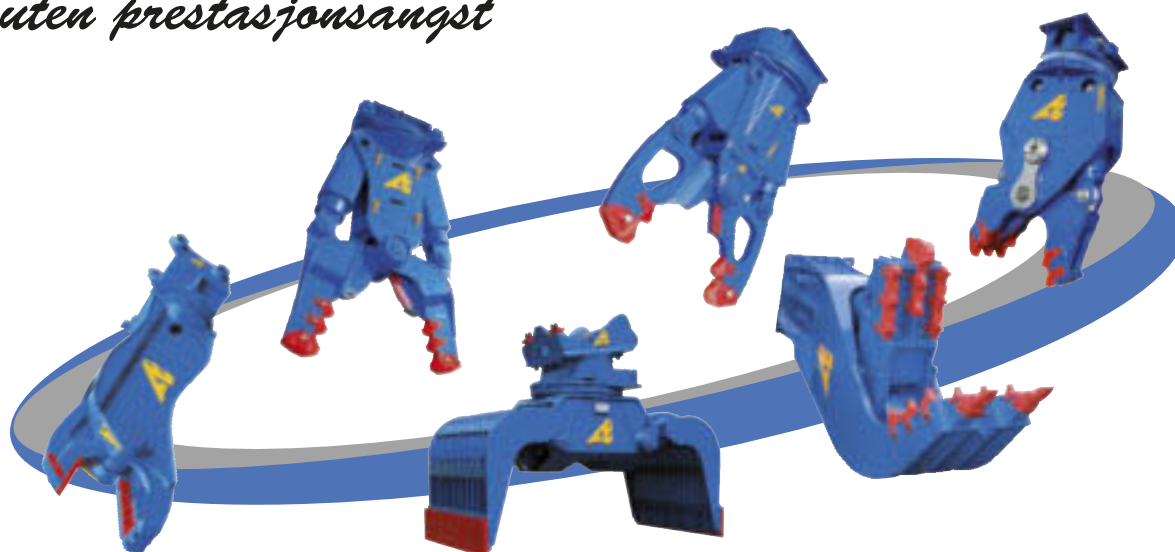
Forhandler HeatWork region sør:

NASTA Telefon 33 13 26 00. www.nasta.no
Salg- og produktansvarlig Sjur Wethal, 913 47 166

Universalprosessorer i alle størrelser

For maskiner fra 4 - 60 tonn

- uten prestasjonsangst

Gjennomført høy kvalitet og gjennomtenkte løsninger

Industriveien 6, 2020 Skedsmokorset
tlf: 64 83 65 30, e-post: post@demolering.no

Maskin og Konsult AS
Utstyrspecialisten for anleggsmaskiner

Gunstige avtalepriser

MEF har en samarbeidsavtale med Rica Hotels som gir ekstra gunstige priser på overnatting, kurs og konferanser hos nærmere 80 hoteller i Norge og Sverige.

Hos Rica Hotels tilrettelegger vi for et vellykket kurs- og konferanseopphold med skreddersydde opplevelser. I tillegg serverer vi Norges beste hotellfrokost.* Vår "God morgen" frokost er komponert i samarbeid med Olympiatoppens ernæringsfysiologer. En frokost som er sunn og god, og som gir deg overskudd til resten av dagen!

* Rica Hotels har vunnet "Twinings Best Breakfast" seks år på rad med Rica Nidelven Hotel i tet.

For mer informasjon om avtalen, se "Handelsavtaler" på mef.no. For mer informasjon om hotellene se rica.no eller kontakt hotellet direkte. Ved bestilling av kurs/konferanse send inn forespørsel på rica.no/kk. Husk å oppgi MEFs bestillingskode for å få de gode prisene!

Velkommen til Rica Hotels!

RICA Hotels
Det Gode Vertskapet

STABIL OG SER JAPANER

VICEVENNLIG

Det er framfor alt to ting jeg liker ekstra godt med Airman AX52u-5. Maskinen er overraskende stabil til å være så kompakt. Og servicepunktene er godt samlet og lett tilgjengelige til tross for det knøtt lille motordekselet

MASKINTEST | AIRMAN AX52U-5

Stabiliteten er virkelig bra til å være en korthekksmaskin, ja snarere helt uten bakende. Og den er stabil fordi den er korrekt utstyrt. Testmaskinen hadde kort stikke (leveres valgfritt med lang stikke), og det er en forutsetning ved bruk av både tiltrotator og hurtigkopling. Den ekstra tyngden lengst framme som det innebærer for aggregatet, påvirker enda mer en korthekks maskin enn det gjør på en stor graver med skikkelig motvekt.

Hydraulikk

Det eneste plunderet jeg opplevde under begynnelsen av kjøringen var at bomløftet kjentes litt for raskt i forhold til stikka. Det gikk ut over presisjonen, og det ble vanskelig å holde jevn bunn under planering. Når man føler at full kontroll mangler kan det fort føre til spenninger i skuldrer og nakke. På testmaskinen var dessuten spakene litt trege å manøvrere. Etter et par timers kjøring fant jeg riktignok balansen mellom bom og stikke, og det gikk svært så bra å bruke maskinen.

Denne maskinens fremste fortrinn er at den er så kompakt, sammen med den overbevisende stabiliteten. Den ekstra motvekten har stor betydning

for resultatet, men her må jeg komme med en liten advarsel. Motvekten stikker en desimeter utenfor beltebredden. Det kan synes å være lite, men om man glemmer seg bort er det fort gjort å skade en fasade eller liknende. Bortsett fra dette må jeg gi aller beste karakter til stabiliteten på Airman AX52u-5.

Hytte

Sikten framover og mot høyre er bra. Hytta har avrundet form, men man har ikke valgt skyvedør. For å unngå at døra i åpen posisjon ikke skal stikke ut, er den gjort todelt slik at den i stedet legger seg rundt hytta. Konsekvensen er at to rammer med lister havner mitt i sidevinduet, som igjen kommer i veien for sikten mot venstre med stengt dør. Vi antar at designet ikke gir en billig affære dersom det blir nødvendig å en gang skifte ut døra.

Defrosteren fungerer bra med godt plasserte dyser, og luftkondisjoneringen holder fast ved valgt temperatur. Knotter og spaker er velplassert og lett tilgjengelige. Et merkbart minus derimot for plasseringen av dis-

Karakterboka

Hytte

Sikt	4,0
Plass	4,0
Ergonomi	4,0
Instrumentering	3,5
Hytteklima	4,5

Hydraulikk

Følsomhet	3,5
Hurtighet	4,0
Styrke	4,0

Motor/drivverk

Transporthastighet	4,0
--------------------	-----

Service

Daglig vedlikehold	5,0
Atkomst ved service	5,0

Totalt

4,1

playet. Under arbeid er dette knapt synlig bak styrespakene. Mitt råd til Airman er å flytte displayet høyere opp, og det raskt. Det finnes nok av plass.

Daglig bruk

Som vanlig har jeg funnet småting som irriterer, men som produsenten kan bøte på ganske enkelt. Som at døra i åpen posisjon mangler et lett tilgjengelig håndtak for å stenge den igjen. Og at sperren til døra sitter langt nede. Dessuten savner jeg bakspeil. Og under belting er vinkelen på pedalene etter mitt syn litt unaturlig i forhold til føttenes naturlige vinkel. Men det finnes veldig gode løsninger også som gjør meg glad. Slangene til hydraulylindene ligger beskyttet på innsiden, der mange andre produsenter har lagt dem ubeskyttet på utsiden. Låsbar boks for verktøy og fettepistol mellom hytta og batteridekslene gir også solide plusspoeng.

Service/vedlikehold

Til tross for en ørliten motorluke er daglig vedlikehold og ettersyn veldig

enkelt å utføre. Alle viktige detaljer er trukket fram til innen rekkevidde. Vannutskiller, dieselfilter, luftfilter, og punkter for oljesjekk og oljepåfylling sitter samlet rett innenfor luka. Kanskje har produsenten forstått at fordi det er såpass trangt, må det nettopp legges opp til gode designløsninger på dette området. Bra, Airman!

En sideluke må åpnes for å slå på hovedstrømmen. Der kan føreren samtidig sjekke batteri og kjølevæsknivå, hydraulikkolje og drivstoff. Bra igjen! Og fordi dieseltanken er plassert under motorlokket, er den også mer vrien å komme til for drivstoffjuver. Daglig ettersyn og vedlikehold er en ren fryd å utføre på denne maskinen.

Testfører

| ROBERT NYLUND

Foto

| LARS-OLOF TANDBERG

Tekniske data

Tjenestevekt Motor Effekt

5.650 kg
Yanmar 4TNv88
28,4 Kw (38 hk)
v/2.400 o/min

Max. hastighet Gravekraft skuff Max. gravedyp Max. gravehøyde Max. rekkevidde Lydnivå eksternt Lydnivå hytte

0-4,5 km/t
36,8 kN
4.250 mm
6.150 mm
6.540 mm
96 dB(A)
78 dB(A)

Standard utstyr

- Automatisk tomgang
- Air Condition
- Tiltbar hytte
- Valgfri stikkellengde
- Forsterket frontskjær
- Ekstra motvekt

Grunnpris

Fra kr. 399.000,- pluss avgift

PLUSS 1,2 MILLIARD

Regjeringen foreslår å øke innsatsen på det norske veinettet med 1,2 milliarder kroner fra 2011. Fungerende veidirektør Lars Aksnes mener forslaget til statsbudsjett for 2012 er et godt budsjett for Statens vegvesen.

- Investeringsene på vei øker, og det gjør at vi stadig får et bedre veinett. Budsjettet gjør også at vi kan drifte og vedlikeholde veinettet på nåværende nivå, sier Lars Aksnes i en kommentar til budsjettforslaget.

Han er fornøyd med at veivesenets innspill er lyttet til av regjeringen, men trenger likevel betydelig satsing over flere tiår for å få et optimalt riksveinett.

Totalt er budsjettforslaget for veiformål på 16,3 milliarder kroner til riksveiene, en økning på 1,2 milliarder kroner i forhold til 2011.

- Vi ligger fortsatt litt etter de økonomiske rammene i Nasjonal transportplan 2010-2013. Etter tre år burde vi ha oppnådd 75 prosent av totalrammen, men vi ligger på 72,3 prosent. Håpet er 100 prosent oppfyllelse i 2013-budsjettet, sier Aksnes.

Drift og vedlikehold

I 2012-budsjettet er det satt av 2 milliarder kroner til drift (+ 100 millioner kroner fra 2011).

1,6 milliarder kroner (+ 50 millioner kroner) er satt av til vedlikehold.

- Vi vil med dette prioritere å vedlikeholde tunneler, bruer og ferjekaier, og få til like mye drifting av veinettet som tidligere til tross for økte priser på kontraktene med entreprenørene som drifter veiene, sier Aksnes.

Trafikksikkerhet prioriteres høyere enn veivesenet hadde lagt opp til i handlingsprogrammet for 2010-2013. Eksempelvis vil 88 pro-

sent av målet for bygging av midtrekkverk i handlingsprogrammet være realisert i løpet av 2012. Og med 2012-budsjettet får Statens vegvesen rammer til planlegging med åpning for god framdrift på planleggingsarbeidet for de prioriterte prosjektene, tror Aksnes.

- Vi vil også kunne legge et godt grunnlag for å forberede neste Nasjonal transportplan fra 2014-2023 med disse midlene.

- Trenger bompengene

De statlige midlene til investeringer på riksveiene øker med nesten 10 prosent, til 7 milliarder kroner. I tillegg kommer 5,8 milliarder

ER TIL VEI

SLIK PRIORITERER REGJERINGEN

(Prosjekter over 100 millioner kroner)

Åpner for trafikk i 2012

E16 Nestunnelen i Buskerud
E18 Sky-Langangen i Vestfold
Rv 510 Solasplitten i Rogaland
E39 Nyborgkrysset i Hordaland
E39 Torvund-Teigen i Sogn og Fjordane
E39 Kvivsvegen i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal
Rv 70 Brunneset-Øygarden i Møre og Romsdal
Rv 706 Dorthealyst-Stavne i Sør-Trøndelag

Prosjekter/forberedende arbeid og eventuell oppstart 2012

E18 Sydhavna i Oslo
Rv3 Åsta bru med tilstøtende veg i Hedmark
E134 Gvammen-Århus i Telemark
Rv 9 Krokå-Langeid i Aust-Agder
E134 Skjold-Solheim i Rogaland
E39 Svevatjørn-Rådal i Hordaland
E39 i Sogn og Fjordane (delstrekninger)
Rv 5 Loftesnesbrua i Sogn og Fjordane
E6 Oppdal sentrum i Sør-Trøndelag
E6 Vindalsliene-Korporals bru i Nord-Trøndelag

Bompengeprojekter som regjeringen vil vurdere:

E6 Minnesund-Skaberud i Akershus og Hedmark
E6 Ringebu-Otta, delstrekningen Frya-Sjøa i Oppland
E16 Fønhus-Bagn-Bjørge, delstrekningen Fønhus-Bagn i Oppland
E39 Eiganestunnelen i Rogaland
Rv 13 Ryfast i Rogaland
E136 Tresfjordbrua og Vågstrandstunnelen i Møre og Romsdal
E6 Veipakke Helgeland, første etappe, i Nordland
E6 Hålogalandsbrua i Nordland

Ia, de pengene Regjeringen foreslår å øke innsatsen på det norske veinettet med 1,2 milliarder kroner i forhold til inneværende år. (Illustrasjonsfoto: Runar F. Daler)

kroner i bompengefinansiering og annen ekstern finansiering.

- Finansieringen gjennom bompenger er helt nødvendig. Mer bompenger til å bygge for gjør at vi også kan planlegge for å bygge mer vei.

Til sammen gjør dette at Statens vegvesen i 2012 kan åpne åtte større prosjekter for trafikk, videreføre anleggsarbeidene på mange store prosjekter der arbeidene allerede er startet opp, gjennomføre prosjektering og forberedende arbeid på flere større prosjekter for å legge til rette for anleggsstart etter 2012 og starte anleggsarbeid på noen nye prosjekter som er ferdig planlagte.

- I tillegg kan det bli aktuelt med anleggsstart på flere nye bompengeprojekter i 2012, ifølge Aksnes, som også har lagt inn hensynet til rassikring. Han påpeker at budsjettforslaget setter veivesenet i stand til å opprettholde høy aktivitet på dette området.

- Halvparten går til riksveier, og den andre halvparten til fylkesveger. Dette gir oss mulighet til å sikre flere rasutsatte veier enn tidligere, sier Lars Aksnes.

Tekst

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Kubota

KX057-4

Setter en helt ny standard i 6 tonns klassen!

Kubota KX057-4 har:

- Lang rekkevidde!
- Enorm stabilitet, perfekt med rototilt!
- Presis og følsom hydraulikk!
- Stor og romslig hytte!
- Beste garanti!
- Beste service vennlighet!

Med andre ord:

BESTE TOTALØKONOMI!

Alle Kubota leveres med 3 år/3000t garanti

Brumunddal: 62 33 06 60 www.hymax.no

HYMAX
- bygger en bedre fremtid

www.infoeasy.no

Bransjeløsning for maskinentreprenører

Full kontroll på prosjekt og økonomi

- 🔧 Prosjekt- og maskinregnskap
- 🔧 Komplette økonomiske oversikter
- 🔧 Fakturering mot prosjekt
- 🔧 Gode rapporter og statistikker
- 🔧 Elektronisk bilagshåndtering

Effektiv timefangst og kundeoppfølging

- 🔧 Timeregistrering ansatt og maskin
- 🔧 Timefangst på web og mobil (i samarbeid med www.mintimeliste.no)
- 🔧 CRM - kundestøtte

Kontaktinfo:

Daldata Bergen AS: 55 54 71 00, infoeasy@daldata.no

Daldata leverer smarte IKT-produkter og tjenester som er gull verdt for kundene. Vi er en solid samarbeidspartner med høy kunnskap og lang erfaring. Bli en vinner sammen med oss - velg løsninger og kompetanse fra Daldata!

DALDATA

KOMATSU WA80-6

Fra 4,5 tonn opp til 8 tonn vil Komatsu dekke ethvert behov for redskapsbærere og servicemaskiner. Komatsu som er verdens største gravemaskin produsent, har komplett range av hjullastere som kjennetegnes ved:

- « Kompakte og brukervennlige
- « Kraftig med lavt drivstofforbruk
- « Komfort i toppklasse med svært god oversikt
- « Enkelt vedlikehold med tiltbar hytte
- « Leveres også med 4. ventil
- « LSD diffrensiålsperre
- « Hydrostat med krypfunksjon
- « Komtrax leveres som standard
- « M+ avtale med utvidet garanti opp til 5 år/5000 timer

M+ Avtale

www.hesselberg.no

A/S Sigurd Hesselberg, Ulvenveien 84, 0510 Oslo, tlf. 22 88 72 00

Still deg på startstreken og sikre vinterjobbene allerede nå.

Bestill din WACKER NEUSON teletiner allerede nå så har du skaffet deg en utmerket startposisjon til kommende vintersesong. Med rett utrustning til rett tid får du et overtak på vinteren allerede fra starten.

Design: westring-welling.dk -12933

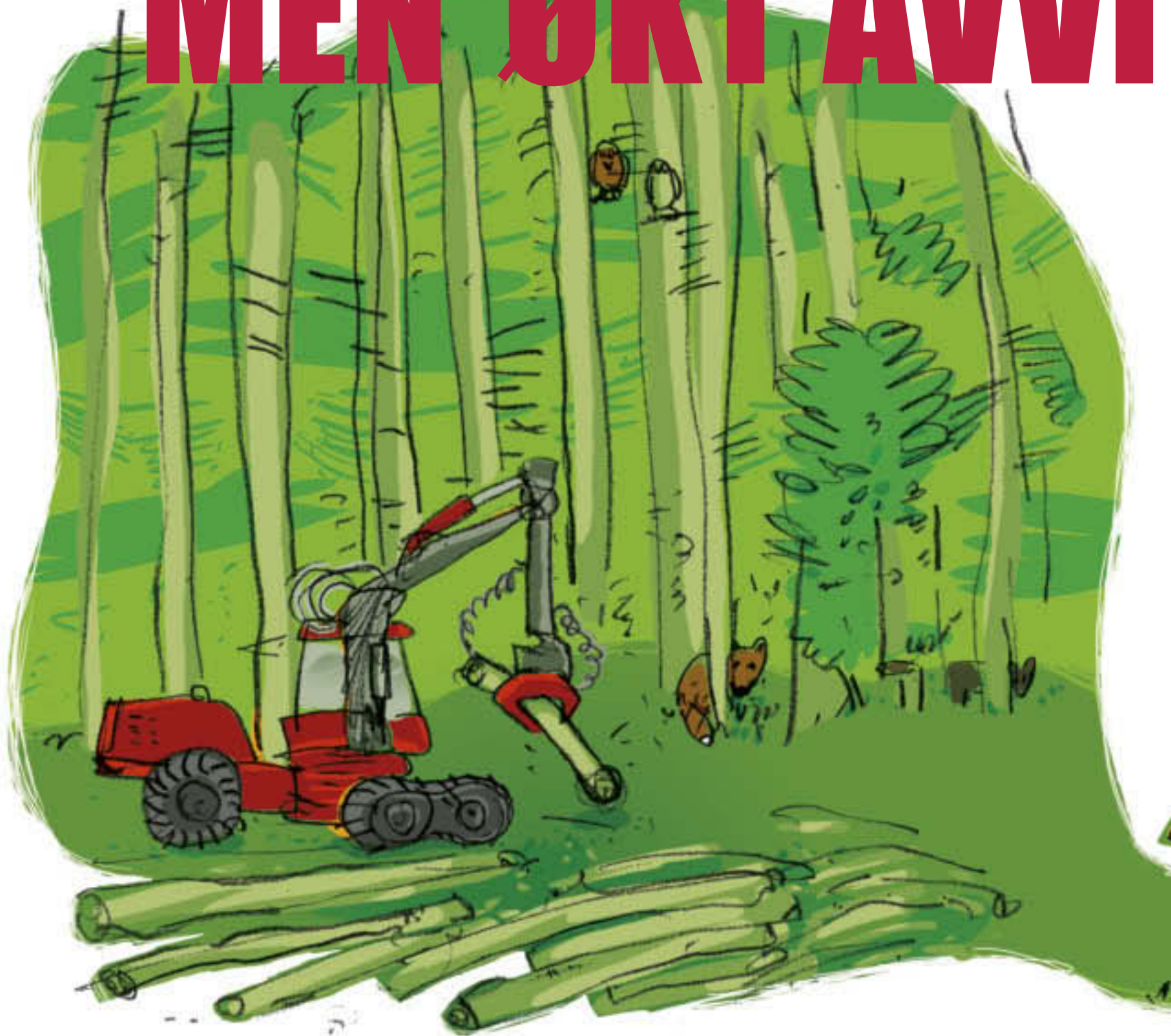
Kontakt oss for ytterligere opplysninger eller en uforpliktende demonstrasjon?

Wacker Neuson i Norge: tlf. 63 86 89 00

**WACKER
NEUSON**

BLOTT UNDERL MEN ØKT AVVI

AG, RKNING

Rekordstore nedbørsmengder på Østlandet denne sommeren og høsten har gitt ekstra vanskelige driftsforhold for skogsentreprenørene. Likevel var avvirkningen ultimo august på landsbasis ti prosent høyere enn på samme tid i 2010. Og både entreprenører og maskinleverandører kan glede seg over fulle ordrebøker.

SENDTE HOGSTMASKINENE I OPPLAG

Gjennombløte forhold i skogen denne sensommeren og høsten har tvunget Hadeland Tynningsdrift DA til å plassere tre av seks hogstmaskiner i opplag. To er satt til å utføre alternative oppgaver. Kun et par drifter i nærheten av Jevnaker fungerer som en slags nødhavn der det på et vis er mulig å kjøre fram ferdig virke med lassbærer.

Daglig leder Jan Bekkevold i Hadeland Tynningsdrift DA har holdt på i tømmer skogen siden 1987, men har aldri opplevd noe i nærheten av så oppbløtt og fullstendig vasstrukket jordsmonn i skogbunnen som nå. Siste uka i september treffer Anleggsmaskinen Bekkevold på en velteplass i skogen mellom Jevnaker og Roa. Der er det store og dype ansamlinger av vann og gjørme som dominerer.

- Det har visstnok ikke regnet så mye i dette området i løpet av et par tre korte sommer- og høstmåneder på hundre år, sier Bekkevold, som bare har én av i alt seks hogstmaskiner i drift med rene hogstoppdrag på denne tida.

- Vi har satt den ene hogstmaskinen, en Valmet 901.4 på veikanthogst fra skogbilsvei som fortsatt har bæreevne sammen med en Valmet 840.3 lassbærer for å slippe unna det bløte underlaget. Veikanthogst er det også for en EcoLog 570B-hogger. En Ponsse Elk lassbærer er leid ut til et veianlegg i Fall der det skal fjernes en del skog. Hvor stort økonomisk tap vi alt i alt må bære på grunn av ublide regngudene i forhold til etterslep i kontraktene våre, er for tidlig å spå noe om. Men det blir fort svært store beløp, frykter Bekkevold og ramser opp drifts-status for hver og en av de øvrige hogstmaskinene.

Status quo

1 stk Rottne H-20 hogstmaskin står i opplag i nærheten av Harestua. Maskinen er påmontert en spesialbygget skogsfres for rydding av kraftgater og andre opprenskingsoppdrag i skog og mark, oftest for kraft- og nettselskaper som eier linjenettet.

- Skogbunnen er her som alle andre steder i vårt område alt for bløt selv til den slags oppdrag. Maskinen synker i og etterlater dype spor overalt hvor den ferdes. Å pynte på de skjemmende sporene etterpå innebærer mye ekstra arbeid og er samtidig et spørsmål om betydelige tilleggskostnader, sier Bekkevold.

- Ponsse Ergo'en vi har brukt her på stedet har stått en god stund. Den synker i og etterlater også uønskede sporskader i terrenget hvis den brukes. Men vi er litt på etterskudd med framkjøringen akkurat her, så det går relativt greit å bruke en lassbærer så lenge den kjøres i sine egne spor til og fra selv om maskinen er Valmets største og tyngste modell 890.3.

Lite hjelp å få

Og graden av rotbløyte er jevnt over den samme overalt i regionen der Hadeland Tynningsdrift har de fleste oppdragene sine.

1 stk. Rottne H-8 står parkert på en glenne et sted på Toten.

1 stk Gremo 1050H er satt i opplag i nærheten av Lena.

- Gremo-hoggeren og en tilhørende Gremo 1350VT lassbærer står

Parkert 1 Ponsse Ergo parkert ved Jevnaker på grunn av bløt skogbunn.

Vasstrukket Med en av lassbærerne sine viser Jan Bekkevold hvorfor han ikke driver med hogst i skogene for tida. Han tror heller ikke et vær-omslag med tørrere forhold vil avhjelpe situasjonen utover høsten.

egentlig på grunn av endrede drifplaner, men heller ikke denne hogst-maskinen ville blitt brukt uansett under de rådende forhold. I praksis er vasstrukken skogbunn også i dette tilfellet årsaken til at den er for tida ute av drift, sier Jan Bekkevold.

Selv om antall innkommende nedbørsområder fra sør og vest skulle avta videre utover høsten vil ikke en slik meteorologisk helomvending bidra stort til å skape bedre forhold for bruk av maskinene i tømmer-skogen, ifølge den erfarne skogsentreprenøren.

- All skogsvegetasjon som vanligvis tar opp vann og væte er allerede i ferd med å gå til ro for vinteren. Og rå høstluft med minimal solvarme er det liten hjelp å få fra. Alt i alt har naturen lite å by på for å avhjelpe situasjonen, og det blir spennende å se hvordan dette vil slå ut i forhold til tele til vinteren.

Kostbar sporfylling

Likevel kan det godt hende at enkelte skogeiere og skogbruksforeninger legge press på entreprenørene for å klare uttaksavtalene til tross for de vanskelige forholdene. Normalt er ikke ekstrakostnader til sporfylling etter hogst innbakt i kubikkmeterprisen.

- Tørr og bløt hogst kan gi store forskjeller i det økonomiske sluttresultatet. Noen ganger kan et uttak på 400 kubikkmeter på tørr grunn være langt mer lønnsomt enn et uttak på 1.000 kubikk i bløt skog inkludert kostnader til sporfylling. For egen del har vi små muligheter for å klare å ta igjen det tapte slik forholdene er nå, sier Jan Bekkevold. Utfordringen for mange skogeiere og skogeierforeninger denne høsten blir nå å få levert alle innmeldte kvanta til de respektive mottakene. For Hadeland Tynningsdrifts del gjelder det i første rekke skogeiere og -foreninger som sorterer under Viken Skog og eksempelvis Jevnaker allmenning og Toten allmenning.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

ØKT AVVIRKNING TROSS SPRUTREGN

Skogeiersamvirket registrerte i august en hogst på 527.664 kubikkmeter tømmer, en økning på ti prosent i forhold til august 2010. Vedvarende tungt regn, ras og flom med periodevis store oversvømmelser i deler av landet påvirket tilsynelatende ikke aktiviteten i skogen i særlig grad, ifølge Skog.no.

Så langt i år ligger alle regionale skogeierandelslag over fjorårets tall. Skogeiersamvirket var i august totalt sett oppe i 4,5 millioner kubikkmeter avvirket tømmer, en vekst på 9,6 prosent. Sluttresultatet for kriseåret 2009 ble dermed passert allerede i september. Tangeres fjorårets aktivitet i tredje og siste tertial i 2011, oppnås i år en samlet hogst på 6,7 millioner kubikkmeter. Til sammenlikning endte 2010-avvirkningen på 6,3 millioner kubikkmeter tømmer.

For Viken Skogs del har maskineriet gått i to tredels fart over en lengre periode med stadige skifter av skogsområder og oppdrag der det er mulig å jobbe. Arbeidsområdet til Hadeland Tynningsdrift ligger midt i den aller hardest nedbørsrammede regionen på Østlandet, og har derfor måttet tatt mye av byrdene på egne skuldre.

Ifølge skogsjef Ivar Stuve i Viken Skog krever situasjonen tett dialog mellom skogbruksleder, skogeier og skogsentreprenører. Forhold på velteplasser, skogsveier og hogstområder må vurderes kontinuerlig. Til gjengjeld har andelen avvirket furuskog økt. Årsaken er ganske enkelt at furua står på tørrere grunn enn gran.

NY LEDER ETTER LYDER

Lederskifte Lyder Ellevold (t. v.) overlater roret i Ponsse AS på Kongsvinger til Sigurd Skotte etter 13 år som daglig leder av den finske skogsmaskinprodusentens norgesavdeling.

Etter 13 år i sjefsstolen hos Ponsse AS på Kongsvinger overlater Lyder Ellevold jobben som daglig leder til Sigurd Skotte. Overgangen til en total pensjonisttilværelse myker 67-åringen opp som deltids maskinselger fram til sommeren neste år.

- Jeg har hatt 13 gode år her hos Ponsse med oppturer som på alle måter har overskygget det lille som har vært av nedturer, oppsummerer Lyder Ellevold og ønsker arvtaker Sigurd Skotte lykke til som daglig leder hos en av landets tre største leverandører av skogsmaskiner. - Jeg har vært med fra februar 1998, rundt et halvt år etter at finske Ponsse Oyj besluttet å åpne egen avdeling i Norge. Lederjobben er altså definitivt over, men jeg fortsetter på deltid som maskinselger til sommeren 2012, sier han. Det skjedde mye i skogsmaskinbransjen da Ponsse etablerte seg i Norge, og Ellevold var på en måte involvert i de turbulente tidene via

EikMaskin og salg av skurtreskere allerede fra 1969. Han har også salg av ØSA-maskiner på samvittigheten.

- Det var en del fram og tilbake før jeg ble kontaktet og spurt om å ta jobben som daglig leder. Jeg sa ja, og har ledet Ponsse siden sent på høsten samme år.

Ellevold varslet styret i Ponsse i god tid om at pensjonsalderen nærmet seg, og at han ønsket å trappe ned lederoppgavene.

- Jeg gruet meg slett ikke til å takke av, og overlater sjefsstolen til Sigurd Skotte uten å sove dårlig om natten. Jeg har hatt gleden av å nyte godt av trygge relasjoner til både kunder og ansatte, men etter så

mange år innser jeg at min måte å lede bedriften på kan ha kommet inn i en fold det er vrient å endre på eller fornye i takt med utviklingen ellers. Nye og yngre ledere har gjerne evnet til å se ting fra nye vinkler, og Sigurd Skotte er samtidig klar til å ta Ponsse videre med et annet innblikk i forhold til den daglige driften, sier Lyder Ellevold.

Ledererfaring

Sigurd Skotte kommer fra stillingen som prosjektleder for Trehus Innlandet i Tretorget AS.

- Trehus Innlandet er en såkalt industriklynge av selskaper i fylkene Hedmark og Oppland som jobber for en mer effektiv og industriell produksjon av trehus. I perioden 2005-2007 var jeg dessuten tilknyttet Ponsse AS på området salg og markedsføring, samt spørsmål omkring GPS og GIS, sier Skotte som formelt tiltrådte stillingen som daglig leder 1. september.

Skotte er også utdannet forstkandidat ved Norges Landbrukshøgskole og har jobbet mye med virkesutnyttelse i skjæringspunktet mellom tremekanisk industri og skogbrukets avvirkningsledd.

- Det har hele tiden handlet om optimal utnyttelse i skogen, og det har jo blitt mye nærkontakt med maskinleverandører og maskinbrukere i Norge, deriblant Ponsse, sier Sigurd Skotte.

Ren ledererfaring har han fra noen år som daglig leder i et større renovasjonsselskap.

- Jeg kjenner meg igjen i Ponsse AS og gleder meg til å ta fatt på de store oppgavene etter en kort oppstartsperiode jeg trenger for å bli ordentlig varm i trøya, oppsummerer 49-åringen.

Blant tetskittet

For Lyder Ellevold og Sigurd Skotte skjer lederskiftet midt i en god periode i skogen med relativt gode tømmerpriser, høy aktivitet og stor etterspørsel etter både nye og brukte maskiner.

- Ponsse har siden oppstarten med egen avdeling i Norge skaffet seg en solid posisjon fra omtrent null i 1998 til å bli en av de tre store leverandørene av hogstmaskiner og lassbærere. Vi har også vært spydspisser når det gjelder utvikling av nye bruksområder for skogsmaskiner, og lå helt i tet hva angår lanseringen av rene kombimaskiner, sier Ellevold.

Noe av det han husker aller best fra sine år som leder er innflyttingen i nye lokaler på Kongsvinger i 2008.

- Akkurat det var en stor begivenhet for oss i den norske Ponsse-avdelingen. Hele virksomheten vår ble plutselig synliggjort på en langt sterkere måte enn før. Vi fikk på en måte dokumentert Ponsses rolle som en betydelig aktør i markedet.

I kikkerten

Før Sigurd Skotte fikk jobben som ny daglig leder hadde Ellevold allerede hatt ham i kikkerten som kandidat etter at Ponsse-styret allerede i februar i år spurte om han visste om et godt lederemne hjemme i Norge.

- Skotte har jo fra før et par år i CV'n med Ponsse-tilknytning, og vi har jo hatt andre kontaktformer med ham de seneste årene også. Selv er Skotte sikker på at den nye stillingen vil passe ham som hånd i hanske.

- Norge har en stor flåte av Ponsse-maskiner, og det er dem som gjør det mulig for skogsentreprenørene å drive som de gjør. Som leder har jeg til hensikt å jobbe hardt med å opprettholde den brede kundemassen som alt er etablert. Samtidig er målet å skaffe enda flere nye kunder og ikke minst fortsatt å yte det beste innen service og oppfølging. Jo mindre ståtid for maskinene, jo mer penger på bunnlinjen, sier Sigurd Skotte.

Avskjed Lyder Ellevold har forlatt sjefsstolen hos Ponsse AS og må nå nøye seg med å se langt etter Ponsse skogsmaskiner etter hvert som de forlater hovedanlegget på Kongsvinger.

- Dette er egenskaper som inngår i selskapets kjerneverdier, og som blir en viktig oppgave for meg å utvikle videre.

Bra så langt i 2011

Framtidsutsiktene ser de to optimistisk på, etter at 2009 og 2010 forløp relativt stille og rolig.

Finanskrisen som satte inn høsten 2008 remmet raskt innenfor flere bransjer. Konsekvensene av en kriserammet byggebransje for eksempel, og fulle lagre ved sagbrukene, slo rett inn i skogsentreprenørenes rekker.

- Etter kort tid opplevde som vi alle husker hele landet nesten null etterspørsel etter virke, sier Lyder Ellevold.

Snart tre år etter at bærebjelken i den vestlige verdens finansielle system brøt sammen, har det meste tatt seg opp igjen. Det går nå veldig bra for alle med tilknytning til skogbransjen, er den felles oppfatningen.

- 2011 har så langt vært veldig bra for alle. Mange har byttet inn maskiner i år som følge av utsettelse av planlagte nymaskinkjøp i 2009 og 2010, sier Lyder Ellevold.

Eksempelvis har én skogsentreprenør alene kjøpt hele fem Ponsse-maskiner hittil i år. Også bruktmaskinene går rimelig raskt unna. De som ikke kjøpes av norske skogsentreprenører, går til eksport.

- Utsiktene for neste år ser også bra ut, men vi tror markedet og bransjen bør belage seg på et litt mer stille 2012 enn inneværende år, sier Lyder Ellevold og Sigurd Skotte.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

FIKK FRIDAG I FINVÆRET

Da værgudene helt overraskende slo til med en oppholdsbyge i et ellers vedvarende regnvær gjennom hele september, ga skogsentreprenør Roar Lierhagen mannskapene sine like godt fri til å nyte sola på Komatsu Forests skogdag i Mesnalia.

Fridag Samtlige ansatte i Lierhagen Skogsdrift tok fri for å kjøre demonstrasjon og nyte høstsola. Stig Roar Lierhagen, Roar Lierhagen, Jørn Ole Brandstad, Bjørn Vegard Lierhagen, Pål Anders Brandstad og Hallvar Væringstad.

Bortimot 100 skogsentreprenører og kunnskapstørste lærlinger møtte opp til demokjøring av skogsmaskiner og sosialt samvær i glinsende høstsol i Mesnalia i Ringsaker. Skogdagen inngikk i Komatsu Forests vedvarende feiring gjen-

nom hele 2011 av 50 års tilstedeværelse i skogen med maskiner og utstyr, opprinnelig produsert ved Umeå Mekaniske AB. Komatsu tok over som merkenavn etter Valmet i vår, og fortsatt kjøres maskinproduksjonen på samme sted like utenfor Umeå.

Sjef Daglig leder Roar Lierhagen.

Lierhagen Skogsdrift AS i Brumunddal har flere maskinmerker i maskinparken sin, men hadde på det tidspunktet et tynningslag gående nettopp i Mesnalia basert på en Komatsu 901TX for tynning, hogstmaskinen 911.4 og lassbæreren 840.4 med load-flex lastegrind.

Solgløtt som fortjent

Daglig leder Erik Øverbø i Komatsu Forest supplerte fra egen beholdning med en 931.1-hogger og lassbæreren 840TX, sistnevnte egentlig partneren til 901TX.

- De to er konstruksjonsmessig spesialtilpasset for bruk sammen som en eget tynningsduo, forklarer Erik Øverbø.

Daglig leder Roar Lierhagen har foreløpig ikke innlemmet 840TX i stallen sin.

- Vi kjører med to hoggere i driften her, og bruker derfor 840.4-varianten med bedre lastekapasitet og fordi den er bedre egnet i sluttavvirkning. Akkurat i dag kjører de faste førerne kun i demonstrasjon. Vi burde egentlig har kjørt for fullt i vanlig drift i finværet, men karene fortjener å få nyte sola en dag under litt mer avslappende forhold også, sier Lierhagen.

Foruten de nevnte maskinene er Lierhagen Skogsdrift utstyrt med kombimaskinen Ponsse Dual og en liten ditto lassbærer, samt to John Deere 1501 lassbærere. Den ene drifter en Bruks flishogger.

Fastkjøring

Brumunddalbedriften tar på seg oppdrag over et vidt område. Mjøsen Skog og Ringsaker/Brøttum allmenninger er eksempler på oppdragsgivere. Hvert år tas i gjennomsnitt ut rundt 80.000 kubikkmeter i sluttavvirkning pluss 20.000 kubikkmeter fra ren tynningdrift.

- Akkurat nå har vi oppdrag i Atna og kjører en flishogger på fjellet i Øyer, begge steder i Oppland fylke, mens Hedmark byr på ryddehogst for ny E6 ved Espa og en drift i Brøttum, sier Jørn Ole Brandstad som sammen med broren Pål Anders og brødreparet Bjørn Vegard og Stig Roar Lierhagen samt Hallvar Væringstad utgjør den faste staben av maskinførere.

Også Lierhagen Skogsdrift har fått merke rotbløyta i tømmer-skogen.

- Vi har kjørt oss fast noen ganger ja, og maskinene etterlater dype spor. Skogeierne avgjør om vi skal hogge eller ei. En Volvo EC160B beltegraver i maskinparken vår brukes til å lage egne skogsveier og tilrettelegge for tømmerbil i klundrete terreng, men den er også grei til sporgjenfylling etter skogsmaskinene dersom det er nødvendig, sier Stig Roar Lierhagen.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

FRAMTIDENS LÆRLINGER PÅ PLOSS

Skogdager er gull verdt for skoleelever som tar sikte på en karriere innenfor skogbruksfagene.

Valle videregående skole på Lena på Toten har egen skoglinje og elevene tar fagplanen svært seriøst, ifølge faglærer Trond Nordraak som dro med seg hele klassen på busstur til Mesnalia og Komatsu Forests fagsamling. - Vi samarbeider med bedriften og kjøpte en 860.1 lassbærer i fjor. Nå leier vi inn en 911 hogstsimulator også. På den måten får elevene se hva som gjelder og går, sier Nordraak. Skolen kjører vg1 naturbruk og vg2 skogbruk, med to års påfølgende læretid i bedrift.

- Vi opplever suksess. Førsteårsklassen i fjor hadde på det meste 7 elever, i år har vi fullt hus med 14 elever, og tre er jenter, sier faglærer Espen Hagen. Lena vgs har omfangsrik fagplan med drift og vedlikehold av skog, samt skjøtsel i utmark og en ren bedriftsinnetning med fokus på maskiner. - Utdanningen er bredt anlagt, og vi merker sterkt økning i interesse, bekrefter Trond Nordraak og Espen Hagen.

Fagsamling Førsteårselevne ved skoglinja på Valle vgs på Lena på Toten tok bussen til Mesnalia.

HOGSTENKE OG FORSØRGER

Hogstenke Mona Lierhagen tok fri for å møte alle familiemedlemmene samtidig.

Mona Lierhagen er en ekte hogstenke som plutselig fikk sjansen til å møte både mannen, datteren og de to sønnene samtidig på ett og samme sted.

- Jeg kan ikke huske når det skjedde sist. Bjørn Vegard jobber som regel sene skift, og Stig Roar bor ikke lenger hjemme. De er med andre ord nesten alltid på hver sin kant langt unna og er sjelden å treffe samtidig. Jeg må stort sett ringe og sjekke om en av dem eller kanskje begge kommer for å spise middag eller kvelds, og eventuelt når de er å vente inn. Mannen min Roar er det litt enklere med, men jeg vil jo stelle så godt jeg kan med alle karene mine. De må i alle fall serveres god og skikkelig mat, og det under ordnede forhold, sier Mona Lierhagen. Selv jobber hun i klesbutikk, men tok som de andre familiemedlemmene fri denne soldagen i september for å møte resten av de aller nærmeste samtidig. - Datteren vår jobber også med klær, men valgte også å ta fri i dag og komme opp hit til Mesnalia. Dette blir litt av en familiegjenforening når de blir ferdige der borte på demoplassen, sier Mona Lierhagen. Ironisk nok ble det ingen felles hjemmelaget middag denne gangen heller, til tross for at alle fem var samlet. - Akkurat det slipper jeg i dag. Etter alle pølsene som blir satt til livs her er det jo helt bortkastet å sette i gang med full middag hjemme etterpå, sier hogstenken.

TYNER UT TITUSENVIS AV TIMER

Mens den jevne skogsentreprenør gjerne bytter inn maskinene sine etter 7.000-8.000 timers drift, henter Solberg Skogsdrift ANS ut to til tre ganger så mange timer før de selges videre i ekstra godt brukt, men i fortsatt fullt ut brukbar stand.

Driftstilpasning Steinar (t. v.), Bjørn Erik og Anders Solberg trekker fordeler av de skjulte reservene som fortsatt finnes i godt brukte hogstmaskiner i tungvinte og stupbratte drifter. Her med et tidlig Valmet 911-eksemplar.

Sjelden kost Steinar Solberg tar rett som det er i bruk denne 1969 Clark Pettibone-lunneren med totakts dieselmotor.

20.000 timer er nesten for ingen ting å regne på skogsmaskinene til Solberg Skogsdrift med tilhold på Fåvang i Gudbrandsdalen. Skogsentreprenørfirmaet har store deler av nærområdet som hovedarena for den daglige driften, avgrenset av Fron i nord og Vingrom i sør. Brødrene Steinar og Bjørn Erik Solberg eier firmaet sammen med faren Anders.

Via Mjøsen Skog melder lokale gårdbrukere jevnlig inn hogst av stupbratte teiger i fjell og li. Og det er de gjennomgående ekstra bratte dalsidene både i, nord og sør for Ringebu kommune som er den viktigste grunnen til at to til tre ganger så mange driftstimer tas ut av maskinene før de fases ut.

- Jevnt over bratt terreng der vi har flest oppdrag gjør at veldig mye av driften skjer med lunning via kabelrigg, wiretårn og slepebane for å få hentet ut virket fra de mest uveisomme stedene. Og dem er det mange av. Vi tar nemlig på oss hogstoppdragene i denne regionen som de fleste andre ikke vil ha, sier daglig leder Steinar Solberg.

Brukt mot brukt

Mye tungvint drift over lang tid innebærer mange og lange stans for maskinene.

- Økonomisk sett er derfor basis i hyppig utskifting av nye maskiner i vår type drift ikke særlig bærekraftig. Nye maskiner er svært kostbare i anskaffelse og må i utgangspunktet gå uten stans for å få dekket inn finansieringskostnadene. Hos oss kan en hogstmaskin eller lassbærer stå i timevis hver dag mens vi holder på med andre

typer utstyr, sier Steinar Solberg.

Når en maskin erstattes, satser de tre derfor på godt brukte eksemplarer. På den måten holdes investeringskostnadene nede.

- Og vi kan fortsette å drive på med det vi kan aller best, nemlig avvikning i bratt terreng, sier Anders Solberg.

Selvhjulpne

Tømmerhogst er noe Solberg-karene nærmest er flasket opp på.

Anders startet opp i skogen på oppdrag for de nærmeste gårdbrukerne med svans, buesag og øks allerede som 14-15 åring, på 60-tallet.

- Det var motorsager å få kjøpt da også, men de var dyre og umåtelig tunge å bære med seg på ryggen oppetter bratte skogskrenter. Men vi hadde jo hest å hjelpe oss med, sier Anders Solberg. Den aller første motorsaga fra tidlig 1950-tall og en litt nyere hullboremaskin, begge av merket Jobu, er trygt bevart i verkstedet. Planen er full overhaling når det blir tid.

Som interesserte og oppvakte sønner kom også de to brødrene tidlig inn i hogsten. Bjørn Erik tok dessuten utdanning på Vinstra som landbruksmekaniker.

- Dermed er vi selvhjulpne med all service og reparasjoner og takler de fleste andre mekaniske utfordringene. Deler er å få tak i, blant annet hos Koppoms Maskin AB i Eda like over svenskegrensa. Selskapet driver blant annet med opphogging og selger brukte deler til eldre skogsmaskiner, sier Bjørn Erik Solberg som til daglig kjører hogstmaskinen mens Steinar håndterer lassbæreren. Far

Ufaset Håndutstyret fra Jobu har gjort nytten sin, og venter nå på full restaurering tilbake til brukbar stand når det blir tid til overs.

Nevenyttig Bjørn Erik Solberg holder de mekaniske hjulene i gang på flere eldre skogsmaskiner til tross for begrenset tilgang på reservedeler. Her med en ombygget og forsterket Kockum 820 stammelumner.

Anders nøyer seg med oppgaver på bakkenivå.

- Vi har noen traktorer av ymse årganger også, og dem er det jeg som har kontroll på, sier han.

Fortsatt i farta

Historikken bak maskindriften er kort og grei. All framkjøring til vei ble gjort manuelt fram til slutten av 1990-tallet da den første lassbæreren – en rød 81-modell Valmet 862 – ble kjøpt inn.

- Etter 22.000 driftstimer erstattet vi den i 2002 med en 1985-modell ØSA 260 lassbærer. Den skiftet vi etter nye 23.000 timer med en svartlakkert 1997-modell Valmet 840 som vi har ennå med vel 13.000 timer på tellerverket, sier Anders Solberg.

- Den første 862'ern brukes fortsatt et sted oppe i rørostraktene, mens ØSA'en går i Valdres. Det er faktisk mye restverdi igjen i gamle maskiner dersom noen er villige til å ta ut reservene av dem, fastslår Bjørn Erik Solberg.

For tida er han også i gang med å bygge opp et maskinflak for traktortransport av skogsmaskiner, alt i henhold til gjeldende krav og spesifikasjoner.

- Leie av maskintransport er kostbart, og stadig flere asfalterte veier i lokalmiljøet gjør det nesten umulig å flytte skogsmaskinene på egne hjul, sier Anders Solberg.

Sjelden kost

Den første hogstmaskinen ble anskaffet først for ti-elleve år siden. Inntil da ble all hogst utført med motorsag og ulikt håndredskap.

- Vi fikk tak i en tidligere ombygget Sampo Aktiv doroverkende togrepsmaskin til ordinær hogstmaskin. Denne ble pensjonert i 2003, og brukes nå som kran- og tungløftshjelp ved verkstedet vårt. Hogsten tar vi med en svart-rød-grå Valmet 911 med serienummer 16, altså et svært tidlig eksemplar og som nå har passert 16.000 timer, sier Steinar Solberg.

Maskinens basiskonstruksjon er så å si helt lik dagens Komatsu-konsept (Tidligere Valmet, red. anm.) der også Sisu-motoren inngår. I tillegg har den et fullt ut brukbart apteringssystem, men ikke tilgang til digitale kart.

Stammelumning via tårn og wire over slukter og stup skjer via en sen 1960-talls, velbrukt, ombygget og forsterket Kockum 820, der Bjørn Erik Solberg blant annet har byttet ut den originale Øwren variovinsjen og ellers gjort mange ombygginger tilpasset egne driftsbehov. En annen raritet som faktisk også brukes er en for nesten alle ukjent 1969-modell Clark Pettibone stammelumner med totakts dieselmotor (!).

- Den sto avertert til salgs i nærheten av Steinkjer i Bondebladet en gang i 1991. Vi har akkurat brukt Clark'en på en drift. Totakteren tenner villig etter en aldri så liten overdose starthjelp via luftfilteret. Visstnok finnes bare to tilsvarende maskiner i Norge, sier Anders Solberg.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

MASKIN-
ENTREPRENØRENS
FORBUND

Christian Grorud

Randi Kalskin
Ramstad

Vidar Havellen

Frokostseminar: **Geovarme i Norge** – historikk og politikk, muligheter og utfordringer

Onsdag 2. november kl. 8.30-10.30. Frokost serveres fra 8.00
MEF-huset, Fred Olsens gate 3, Oslo

Christian Grorud, Vista Analyse har arbeidet med energi- og miljøspørsmål siden 1983, i industrien, offentlig sektor og konsulentbransjen.

Randi Kalskin Ramstad, Asplan Viak AS er miljøgeolog med spesialkompetanse innen grunnvarme og hydrogeologi.

Vidar Havellen, Norconsult er sivilingeniør maskin med arbeidsfelt vannbårne varmeanlegg, varmepumper, energisentraler og miljøvennlig energiforsyning.

Påmelding: firmapost@mef.no senest fredag 28. oktober

Ny generasjon vintertøy!

Art. nr 1225090 + farge 28 eller 38
Bergset pilotjakke

Art. nr 1245090 + farge 28 eller 38
Bergset selebukse

Art. nr 1235090 + farge 28 eller 38
Bergset kjeledress

Art. nr 1226090 + farge 28 eller 38
Bergset arbeidsjakke

Bergsetserien er en revolusjon innen arbeidstøy, klærne er vannavvisende og vindtette, utrolig varme og svært myke og behagelige. Arbeidstøyet holder seg mykt i kulde helt ned til 35 grader og er selvfølgelig godkjent etter EN 471 og EN 343. Kvalitet: 100% polyester med TPU-belegg, vannsøyle 8000 mm, pustende 5000 mvp.

Kontakt oss for pristilbud! Se vår nettbutikk: www.bekkenstrom.no

Bekken & Strøm AS | Alfjarveien 22 | 2816 Gjøvik | 61 18 19 00 | ordre@bekkenstrom.no
Bekken & Strøm Vest AS | Kokstaddalen 25 | 5257 Bergen | 55 10 95 70 | morten.rustad@bsy.as
Bekken & Strøm Nord AS | Søderlundmyra 14 | 8622 Mo i Rana | 46 47 11 11 | nord@bsy.as
Ivar Brandsæter AS | Caspar Storms vei 19 | 0664 OSLO | 23 37 54 50 | mail@brandsaeter.no
Sandefjord Skofabrikk AS | Pindsløveien 8b | 3221 Sandefjord | 33 48 55 20 | post@national.no

ProAdm

Din verktøykasse for anbud og prosjekt

ProAdm®
Markedets kraftigste kalkyleverktøy for prosjektstyring

Nå i ny versjon
– enklere og raskere har det aldri vært

v.4

Citec Ring oss på 40 00 57 65 – www.citec.no

Spør oss - før du graver!

Geomatikk utfører gravemeldings- og kabelpåvisningstjeneste for mange kommuner, e-verk og andre eiere av infrastruktur.

Registrer dine henvendelser på vår internett-portal - www.kundeportal.gravemelding.no eller kontakt vårt kundesenter - se komplett oversikt på www.gravemelding.no

telenor Canal Digital
Landsdekkende informasjon

Landmålingstjenester

Geomatikk tilbyr landmåling og felldatafangst til bygg- og anleggs-entreprenører, rådgivende ingeniører og konsulenter, utbyggere, kommuner og ledningseiere.

 Sentral godkjenning innenfor tiltaksklasse 3

www.geomatikk.no • 810 33 400 • firmapost@geomatikk.no

Gjerstad har HSV Snøblad på lager for kjapp levering i mange forskjellige størrelser. Gjerstad sine robuste HSV Snøblad av høy kvalitet er en god investering i påvente av ny vinter med store snøfall. Kontakt oss for HSV Snøblad-handel.

**Rock
Solid
Solutions**

Gjerstad er Norges skuffeproducent nr 1 med eksport til over 40 land verden over. Sjekk ut våre rakkere på www.gjerstad.com
Gjerstad AS, Brokelandsheia, 4993 Sundebu, Tlf: 37 11 91 00, e-post: sales@gjerstad.com

DYNAMITE GIRL

På Nesøya like utenfor Oslo sprenges det i grunnfjellet. Store masser stein må vekk for at en tomteeier skal realisere sin drøm om et hus på hele 1200 kvadratmeter. Midt i sentrum for dette står 20 år gamle Åshild Salte fra Nærbø i Rogaland. Hun er Norges første kvinnelige bergsprenger.

Som første kvinne har Åshild Salte fått bergsprenghersertifikat etter den nye utdanningsordningen for sprengningsspersonell. Den blide 20-åringen tok fagbrev i fjell- og bergverksfaget i sommer, og avla eksamen som bergsprenger 10. august i år. Hun jobber nå som bergsprenger hos GJ Entreprenør AS i Asker.

– Det er klart det er stas å være første kvinne. Og sprengning er jo ”grævlig gildt”, sier hun på sin karakteristiske Jæren-dialekt.

– Det er jo et ”kick” hver eneste gang. Dessuten går det så fort; man ser resultatet med en gang. For meg er det mye mer givende å sprengre enn å flytte massene fram og tilbake med en maskin hele dagen.

Salte gikk to år på skole, etterfulgt av to år som lærling, før hun tok fagbrevet i sommer.

– Det første året tok jeg på Time videregående skole i Bryne, mens jeg gikk det andre året på Solør videregående skole, avdeling Braskereidfoss. Det var pyton å flytte opp dit til «gokk» til å begynne med, og jeg kjente jo ikke en sjel. Men jeg ville dit fordi det skal være en av de beste skolene i landet, og ikke minst fordi de hadde langt flere maskiner enn på Time. Mens jeg gikk der fikk vi også en helt ny boremaskin, forteller hun engasjert.

– De to siste årene har jeg jobbet som lærling her i Oslo hos GJ Entreprenør, hvor jeg nå har fått fast jobb. Jeg satser også på å få bergsprengherslederpapirer om et par års tid. Det kreves nemlig at man har hatt bergsprenghersertifikat to år sammenhengende først.

Hva var det så som gjorde at Salte valgte det forholdsvis smale og svært mannsdominerte yrket bergsprenger? Det er vel neppe det første som faller de fleste unge jenter inn når de funderer over hva de skal bli når de blir store.

– Jeg har det i hvert fall ikke fra familien min; faren min jobber på kontor og moren min jobbet alltid i en kantine da jeg var yngre. Nå studerer hun

Navn | Åshild Salte

Alder | 20

Stilling | Bergsprenger i GJ Entreprenør AS

Aktuell | Første kvinnelige bergsprenger

for å bli barne- og ungdomsarbeider, i tillegg til å jobbe på SFO på en barneskole. Interessen for anleggsbransjen generelt begynte nok for alvor i 10. klasse, da det var en yrkesmesse på skolen og en venninne og jeg ville finne mer ut om maskinførerfaget. Vi fikk besøke en av de største entreprenørene i Rogaland, T. Stangeland Maskin, og intervjuet sjefen der og så hva de drev med. Det virket så spennende at jeg begynte på videregående med en ambisjon om å bli maskinfører, sier Salte.

– Det første året gikk jeg derfor på bygg og anlegg, med tanke på å bli maskinfører. Der ble jeg utplassert to dager i uka i fem uker; den første perioden med fokus på å være maskinfører og den andre perioden med fokus på sprengning. Det viste seg at jeg stortrivdes med sprengning. Det var ”gullfint”! Dermed gikk jeg over til sprengning før det andre året. Det er forresten ”grøtlig greit” å jobbe i et mannsdominert yrke. De er mer direkte og sier ifra hvis det er noe de er misfornøyd med. Kvinnfolk går jo ofte bare rundt grøten.

På byggeplassen på Nesøya har Salte ansvaret for sprengladningene. En mannlig kollega borer først dype hull i fjellet med boreriggen, før hun kobler tennere på sprengstoffet og legger det ned i hullene. Hun kobler deretter ladningene i alle hullene sammen slik at det blir en salve. Deretter dirigerer hun en annen kollega i en gravemaskin til å legge sprengningsmattene over de ladede hullene. Og til slutt, etter at varsel-signalet har gått ett minutt, kommer høydepunktet som alle venter på; hun trykker på knappen på sprengningsapparatet. Det buldrer og rister i bakken et par sekunder før maskinførerne gjør seg klare til å løfte vekk de tunge sprengningsmattene og de utsprengte massene. Det sårt trengte palasset ved vannkanten vest for Oslo er ett skritt nærmere realisering.

– Det er jo selve sprengningen som er det aller morsomste, og det får jeg gjøre, sier Salte og ler. Hun har selv kjørt borerigg i GJ Entreprenør i

” skal man holde på med dette, kan man ikke være nervøs ”

halvannet år, og hun har også maskinførerbevis på både hjullaster og dumper, samt liftførerbevis.

– Sprengningsarbeidet er så raskt og effektivt at jeg kan rekke å reise til opptil tre forskjellige byggeplasser og sprengne på én og samme dag.

Mens bergsprengeren og Anleggsmaskinen står og snakker, kommer plutselig noen overnervøse nabodamer bort til Salte og krever en forklaring. Dette livet kan da umulig være normalt! For ikke å snakke om den forferdelige buldringen – og ristingen! Det var nesten på høyde med et selvopplevd jordskjelv i Chile, forsikrer den ene naboen. Hun har sågar med seg en pyntetallerken som det har gått et lite skall av, og som hun hevder falt ned fra stueveggen som følge av sprengladningen. En blå og hvit porselenstallerken på malt årstallet 1983 blir ikke billig å erstatte, må vite!

Det viser seg imidlertid raskt at unge Salte kan mer enn å sprengne. På beste fredsmeklervis, kombinert med litt naturlig sjarm, roer hun ned kvinnene, og det hele ender utrolig nok med at de går derfra med et smil om munnen, med den uerstattelige porselenstallerkenen liggende i den samme designerposen den ble båret dit i. Tenk det; bergsprenger og fredsmekler på en gang!

Selv om eksemplet ovenfor er noe spesielt, så er det ingen tvil om at sprengningsarbeider innebærer en viss risiko. Heldigvis har sikkerheten rundt disse arbeidene utviklet seg en hel del med årene.

– I dag er det en rekke detaljerte sikkerhetsregler og -rutiner som må følges, og alle eventuelle avvik må selvfølgelig også dokumenteres. Men det er klart; skal man holde på med dette, kan man ikke være nervøs, slår Salte fast.

Til tross for at hun nylig har sikret seg fast jobb som Norges første kvinnelige bergsprenger, akter ikke Salte å ligge på latsiden. Hun har nemlig ytterligere ambisjoner.

– Jeg har akkurat begynt på teknisk fagskole i Kongsberg, hvor jeg går to dager i uka, mens jeg jobber hos GJ Entreprenør tre dager i uka. Det kan være greit å ha noe å falle tilbake på dersom jeg av en eller annen grunn ikke kan eller vil holde på med sprengning lenger. Når jeg er ferdig med skolen om fire år, får jeg tittelen fagskoleingeniør, og da kan jeg for eksempel bli anleggsleder.

På fritiden er Åshild Salte som 20-åringer flest. Det eneste som skiller henne fra de fleste andre er at hun legger seg relativt tidlig – i hvert fall på hverdagene.

– Jeg bor i Asker og stortrives der. Kontoret til GJ er på Hvalstad, men sprengstofflageret og verkstedet er i Asker. Og det er der jeg alltid begynner om morgenen for å hente sprengstoff til dagens arbeid. For å være klar på en byggeplass til klokka sju, er jeg på lageret mellom halv seks og seks. For å få til det er jeg nødt til å legge meg senest klokka ni hver dag. Det er egentlig en vanesak å legge seg tidlig. Så lenge jeg får sett hotell Cæsar så er jeg fornøyd, sier hun og ler.

– I helgene blir det jo litt senere, og da er jeg ofte ute med venner og fester. Jeg har ikke kjæreste, men jeg har en samboer likevel; en spinnvill boxer som heter Bia. Jeg er nok litt guttejente. Ikke er jeg noe særlig flink til husarbeid og ikke kan jeg lage mat. Leiligheten min er på knappe 55 kvadratmeter, men likevel har jeg nå fått meg vaskehjelp! Jeg prøver også å få moren min til å komme på besøk av og til, for da får jeg god middag.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

SKUFFE MAT

Vernesko med kevlar

Synfiber lanserer nå verneskoen Sedna (bildet) med lav vekt, kevlar spikertrampbeskyttelse og kompositt tåhette. Skoen tilfredsstiller EN345-S1P, og er velegnet til helårsbruk både ute og inne. G Sport yttersålen er en ny slitesterk variant som gir optimal beskyttelse, komfort og støtdemping. Sedna-skoen har også en ekstra forlengelse over tåhetten i en snabelkonstruksjon som skal gi ekstra slitestyrke, ifølge en pressemelding fra den norske arbeidstøyleverandøren.

MÅNEDENS BIL | VW CRAFTER 35 TDI

KOMFORTABEL

KRAFTKAR

Pris testet modell: Kr 365.572

Motor: 4-syl, 2,0 l TDI

Commonrail 136 hk

Nyttelast: 1.500 kg

(Modellen er så fersk at viktige data ikke var tilgjengelig i skrivende stund)

Den som ved første øyekast klarer å se forskjell på nye VW Crafter og varianten som fases ut, skal være uhyre dyktig på detaljer. De viktigste endringene er nemlig å finne under panseret.

Ny superabsorbent fra TESS

Ragnar Kallak, Lars Tore Høitomt og Gunnar Andersen (bildet) ved Kallak torvstrøfabrikk i Trøgstad viser fram sin nye torvabsorbent som virker både til lands og til vanns. Absorbenten er et nyutviklet naturprodukt fra de dype torvmyrer i indre Østfold, og skal distribueres gjennom 100 TESS Servicesentre over hele landet. Produktet har ifølge en pressemelding fra TESS oppnådd topp resultater i en vitenskapelig test hos Sintef, og skal for eksempel være mer enn fire ganger så effektiv til å absorbere diesel på asfalt sammenliknet med et typisk barkprodukt.

Volkswagen kjører hardt på å skape et felles identitetsspråk på alle sine biler, men det er ikke lett å føye Crafters kraftige front til folden av andre og mer strømlinjeformede modeller. Like fullt er fronten nå mer lik broder- og søstermodellene blant VWs nyttekjøretøyer; Caddy, Amarok og Transporter. Også inni førerhuset registrerer vi endringer siden vi kjørte Crafter for første gang i oktober 2006 da modellen var ny. Og enkelte andre detaljer vi da påpekte er faktisk rettet opp. Ta det glatte gulvet i lasterommet. Nå er det av antiskli-typen.

Crafter er ikke bare en bilmodell, den utgjør et program: Rullende chassis, varevogn med flere akselavstander, høyt eller lavt tak, som pickup eller som minibuss for å nevne noe. Store deler av bilen har felles løsninger med Sprinter-modellen fra Mercedes. Den viktigste er kanskje at Crafter kun leveres med seks manuelle gir, Sprinter med automat som tilvalg. Samtlige Volkswagen-biler kommer som regel alltid med ny modell etter fem år. Crafter kombinerer sitt modellskifte med en enda mer miljøvennlig motor enn Euro 5-kravene tilsier, med partikelfilter, opptil 33 prosent lavere

CO₂-uslipp, økt dreiemoment og lavere drivstofforbruk for alle de tre motorvariantene, for tiden på henholdsvis 109 og 136 hk. I høygir viste turtelleren i vår 136 hk testbil drøyt 2.100 o/min i 100 km/t. Vår testbil hadde høyt tak og en god del ekstrautstyr. Noe av det var faktisk så nyttig at vi anbefaler å ta det med på kjøpslista. Crafters fra før gode kjøreegenskaper er i god behold. Nytt er lastkjennende elektronisk stabilitetsprogram. Stabilisatorstagene foran og bak er blitt forsterket. Vi kjørte en del i åpent lende i realt østavær og merket godt vindens herjinger mot store sideflater. Men spor- og styrestabiliteten forble rimelig uforstyrret med lite behov for korreksjoner via rattet. Fjæringen er ikke lenger stump og hard med tomt lasterom. krenkning i sving er ubetydelig, og tilbakemeldingene fra underlaget via rattet er imponerende bra i Crafter. Bilen er dermed enkel å manøvrere i jevnt over høy fart også langs ordentlig svingete og smale veier. Testbilen hadde isolert skillevegg mot lasterommet, noe vi anbefaler for å sikre behagelig lavt støynivå i førerhuset. Armlene for føreriset er et must. Mangelen på innvendig

bakspeil oppveies til dels av gode utvendige sidespeil, men vi blir aldri helt trygge på å ferdes i travel bytrafikk med de store blindsonene som alltid oppstår på skrå bakover i varebiler uten sidevinduer i lasterommet. Alle som leser Månedens bil i Anleggsmaskinen kjenner til den evinnelige klappjakten på AD/HD-detalljer, kromlister, blanke "fake"flater og aluminiumsimulert plast på dashbordet. Her er Crafter et forbilde! Absolutt ingen ingenting av betydning er forsøkt kamuflert som gjevt eller luksuriøst materiale. Dermed er også førerhytta fullstendig kjemisk fri for refleksproduserende elementer og andre tivolieffekter. To mattgrå profiler oppå dashbordet er ikke nok til å rokke ved påstanden. Vi kan ikke huske sist vi kjørte en ny bilmodell med et så behagelig og avslappende førermiljø. Crafter har ingen rattmontert spak på høyre side, men vinduspuserne opereres i stedet med blinklys- og dimmespaken på venstre side. Veldig uvant til å begynne med, og vi savner muligheten til gi det ene befriende sveipet i duskregn med fingertuppen. Intervallposisjonen er ikke fleksibel nok, synes vi. Til gjengjeld er den dashbordmonterte

girspeken der den skal være – like ved høyrehånden, og midtpassasjeren har tilsvarende god plass til bena.

Sittestillingen i Crafter oppleves som noe nær vertikal, men er samtidig behagelig for rygg og rumpe og tåler faktisk lange kjøredistanser uten hvile. Dessuten har føreriset høydejustering som standard, slik at også mer langbente førere kan oppnå god støtte under lårene. Høyrefotens anlegg mot gasspedalen er også nesten vertikal, men pedalen byr på et visst mottrykk slik at behovet for å "holde igjen" på gassfoten med verkende vrist som resultat, er nøytralisert. Crafter har i likhet med andre nye biler en rekke elektroniske hjelpefunksjoner som standard. Foruten nevnte ekstrautstyr som armlene og isolert skillevegg, anbefaler vi kledningspakke for lasteromssider, hjulkasser og gulv og parkerings-sensor foran og bak med markeringsslys i sidespeil. Prisen for det vi velger å kalle Crafter-programmet starter på 280.460 kroner.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

AM UTGIVELSER ANLEGGSMASKINEN 2012

ANLEGGSMASKINEN (53. årgang) er Norges første fagtidsskrift som dekker maskinentreprenørbransjen i sin helhet. Anleggsmaskinen kommer ut 11 ganger i året og har 28.000 lesere, inkludert beslutningstakerne i de nesten ca. 2.000 medlemsbedriftene i Maskinentreprenørenes Forbund (MEF). Disse beslutningstakerne representerer entreprenører i bransjene anlegg, skog, samt avfall og gjenvinning. I tillegg blir Anleggsmaskinen lest av private og offentlige byggherrer, leverandører av maskiner og utstyr, skoler, organisasjoner, Stortinget, regjeringen, departementer og media.

OPPLAG

Opplag pr. 1. halvår 2011

	Norge	Utland	Total
Foreningsabonnement	3710	-	3710
Betalt abonnement	1225	15	1240
Andre regelm. gratis distr.	532	-	532
Distribuert i alt	5467	15	5482

ABONNEMENT

1 år	kr. 580,-
Utland	kr. 635,-

Alle annonsører får tilsendt bladet gratis.

ANLEGGSMASKINEN

Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo
Besøksadresse: Fred Olsensgt. 3
0152 OSLO
Tlf: 22 40 29 00
Faks: 22 40 29 48
am.no

UTGIVER

Maskinentreprenørenes Forbund

ANSVARLIG REDAKTØR

Svein Erik Madssveen
Tlf: 22 40 29 19
Faks: 22 40 29 49
Mob.: 900 77 989
sem@mef.no

Vil du abonnere, send e-post
til firmapost@mef.no
eller ring 22 40 29 00

ANNONSEANSVARLIG

Berit Kjølø
Tlf: 22 40 29 18
Mob.: 951 10 179
bk@mef.no

Informasjon om tekniske data,
priser og formater får du ved å
kontakte annonseansvarlig eller
produksjonsleder.

Siri Ulvin
Avdelingsleder
siri.ulvin@mef.no
Dir. nr.: 22 40 29 20
Mob.: 913 19 249

Runar F. Daler
Journalist
runar.daler@mef.no
Dir. nr.: 22 40 29 22
Mob.: 482 46 412

Monica Kentsrud
Konsulent
monica.kentsrud@mef.no
Dir. nr.: 22 40 29 21

Kari Bijmolen
Produksjonsleder/
grafisk utforming
kb@mef.no
Dir. nr.: 22 40 29 17
Mob.: 918 55 818

ANLEGGSMASKINEN

UTGIVELSER 2012

Nr.	Materiellfrist	Utgivelse	Tekniske data	
1	6. januar	18. januar	Bladformat:	230x310
2	6. februar	17. februar	Satsflate:	185x270
3	6. mars	19. mars	Antall spalter:	4
4	4. april	19. april	Spaltebredde:	42
5	14. mai	29. mai	Ferdiggjøring:	Stiftet
6	13. juni	26. juni	Utfallende trykk:	Ja
7/8	10. august	22. august	Papirkvalitet	
9	7. september	19. september	4 sider omslag:	200 g gloss
10	8. oktober	19. oktober	Papirkvalitet innmat:	100 g gloss
11	7. november	20. november	Raster omslag:	80
12	5. desember	18. desember	Raster innmat:	80

I tilfeller hvor materiellfristen overskrides, vil uten forvarsel, siste innrykkede annonse benyttes.

Bladet utformes i InDesign. Elektronisk levering: InDesign-, pdf- og bildefiler. Bilder skal være i cmyk og ha oppløsning på 300 dpi.

PRISER & FORMATER

Format 4 farger

2/1 side	31 100
1/1 side	17 990
1/2 side	10 390
1/3 side	7 890
1/4 side	6 100
1/8 side	3 740

Spesialplassering

2. omslag	1/1 side	20 490
3. omslag	1/1 side	20 490
Bakside	1/1 side	23 400
Midtside	2/1 side	33 290

Bilagspriser

Format	Pris	Maks. vekt
2 sider løst	24 790	10 gram
4 sider løst	27 660	20 gram
4 sider stiftet	19 500	20 gram
8 sider løst	39 000	40 gram
8 sider stiftet	30 700	40 gram

Rabatter

11 innrykk	15%
6 innrykk	10%
3 innrykk	5%

Stiftet bilag

Leveres i format 303 x 213 mm.

Løst bilag

Leveres i format 293 x 205 mm. Plastpakkes.

Annonseformater innenfor margen

1/1 side	185 x 270	
1/2 side		
Stående:	90 x 270	Liggende: 185 x 133
1/3 side		
Stående:	60 x 270	Liggende: 185 x 90
1/4 side		
Stående:	90 x 133	Liggende: 185 x 65
1/8 side		
Stående:	90 x 65	Liggende: 185 x 33

Utfallende annonser (uten marg)

For utfallende annonser må det legges til 6 mm i høyde og 6 mm i bredde.

Avbestilling

4 uker før utgivelse. Reklamasjonsretten bortfaller hvis materiellfrist ikke overholdes. Reklamasjoner, rettelser og stoppordre må gis skriftlig.

Betalingsbetingelser

Netto pr. 30 dager.

TELEMARKSBØNDER PÅ MASKINVIFT

Dyrsku'n-modus Trygve Veslestaal og Arne Martin Solbjør vurderte den nye Sunward-graveren som mulig alternativ i gardsdriften deres.

Mange gårdbrukere i Telemark er vant med brattlendte fjellgårder og har gjerne minst én stor traktor på stallen. Arne Martin Solbjør og Trygve Veslestaal fra Vinje har til og med hver sin gravemaskin, og på Dyrsku'n er det alltid noe nyere og bedre å finne.

- Jo, vi gardbrukarar må ha gravemaskin, veit du. Det vert'kje nokon skikkeleg bondegard utan gravemaskin, slår gårdbruker og humørspreader Trygve Veslestaal fast. Replikkene sitter løst når Veslestaal og kollega Arne Martin Solbjør fra Vinje i Telemark sammen har tatt turen fra til Dyrsku'n i Seljord

denne andre helga i september for å se over utvalget av smått og stort innen landbruk, anlegg og transport. Det er disse tre bransjene som dominerer gigantomstringen som en helg i september gjennom mer enn 150 år har lokket til seg store menneskemengder. I år et sted mellom 70.000 og 80.000 besøkende.

Ukjent? Brødrene Tor og Arne Fuglevik kjente nesten ikke Magnar Trondrud (i midten) igjen uten den tradisjonell skinnhabitten han har brukt på Dyrsku'n i alle år.

Ny Sunward-graver

På standen til Trondrud Maskin AS oppdager Veslestaal og Solbjør den helt nye 5-tonns Sunward-SWE50B beltegraveren oppå en spesialbygget IPM-maskinhenger. Begge merkenavnene inngår i porteføljen som innehaver Magnar Trondrud har bygget opp etter at representasjonen av maskinmerket Daewoo ble overført til Rosendal Maskin.

Veslestaal og Solbjør er nå kommet i reallt Dyrsku'n-modus og storkoser seg, kommenterer og tullprater i ett kjøp, men selvsagt med seriøsiteten i behold.

- Eg kjøpte ein slik hengjar i fjor av Trondrud, reiste heim og drog attende med traktor for å hente han. No må eg sjå om denne 5-tonnsgravaren er passeleg stor til å ha uppå hengjaren, gliser Solbjør.

Godt stell

Men har gårdbrukere behov for gravemaskiner?

- Å jo du, dei er gode å ha til grøfting og andre gardsdriftsoppgåver. Vi har faktisk kvar vår, men dei dreg litt på åra no og har kanskje vorte noko ukurante, skratter Veslestaal.

- ???

- Eg har ein gammal Mitsubishi, og han ein like gammal Kobelco

- kvar seg på 8 tonn. Det er nesten så det er litt flaut å vise seg ute med dei, forklarar Solbjør.

- Innimellom hender det også at vi besøker kvarandre for å sjå litt på og kose ekstra med veteranmaskinane, starte dei upp, kanskje, og høyre på duren frå motorane, og ellers stelle og pusle litt med dei på andre måter. Det skal jo være litt gøy med gravemaskinar også, synes Trygve Veslestaal og Arne Martin Solbjør. Og gliser breidt begge to.

Trondrud unplugged

Om det ble handel, vet ikke vi. Men Magnar Trondrud stilte store deler av Dyrsku'n-helga uten den faste skinnhabitten gjennom alle år. Litt mer inkognito enn vanlig, med andre ord.

- Det blir for varmt. For en gangs skyld denne sensommeren slår godværet skikkelig til, sier Trondrud om innertieren fra Meteorologisk institutt for fredagsværet i dyrskuhelga. Trondrud spanderer tradisjonen tro kaffe og bakkels på absolutt alle som er innom standen hans. Som eksempelvis brødrene Tor og Arne Fuglevik.

- Det var nesten så vi ikke kjente igjen Trondrud uten den skinnhabitten. Nå er det ikke gravemaskiner vi er på utkikk etter her. Volvo og Kobelco er våre maskinmerker, men vi synes hengerne til Trondrud har fristende finesser, sier de to.

Salgssjef Hilde Jakobsen Lund og nyansatt distriktssjef Knut Tollefsrød for Østlandet kunne for eksempel avduke Motorsalgs seneste skudd på stammen, den irske flerbruksmaskinen og redskapsbæreren Multihog MH90. - Maskinen dekker alle behov for redskapsbruk, og leveres med standard fester foran og bak. Redskapene kommer fra eksterne produsenter. Dette MH90-eksemplaret er helt blodferskt og har så vidt kommet til landet, sier Hilde Jakobsen Lund.

MH90 oppgis som svært smidig og veier 3 tonn netto, men klarer opptil 3,5 tonn aksellast foran og maks 4 tonn bak. Svingradiusen er på gode 3 meter.

Utstyrsmettet

Motoren på 3,3 liter er fra Yanmar og byr på 87,5 hk.

- MH90 leveres med mye ekstra utstyr som standard, og er ytterligere utstyrt både på hydraulikken og komfortsiden mot pristillegg. For eksempel lastkjennende hydraulikk i front, sier nyansatt

distriktssjef for Østlandet, Knut Tollefsrød.

Også han fikk sin debut på Dyrsku'n. Motorsalg har samtidig ansatt Jostein Horvei som arbeidende verkstedformann i Bergen. - Vi satser bredt for å styrke kundekontakten ytterligere og øke både kompetansen og kapasitet på verkstedssiden. Det siste også ligger bak åpningen av ny serviceavdeling hos Anlegg & Motor AS på Langhus, sier Jacobsen Lund. Knut Tollefsrød bor i Drøbak og driver gårdsbruk med kornpro-

duksjon ved siden av. Maskinkarrieren startet som mekaniker hos EikMaskin AS i 1975, fortsatte i 1980 hos Maskin K. Lund AS før han ble bruksjef hos Kobenor Maskin i 1986. Tollefsrød hadde senere salgsansvar for utstyr til asfalt og betong og drev litt med transport inntil han ble distriktssjef hos Rishaug Anleggsmaskiner AS med Kobelco og senere New Holland.

Jostein Horvei startet sin karriere hos nettopp Motorsalg så tidlig som i 1973, og valgte først etter

ALLTID MED ÅRVISSE NYHETER

Motorsalg, Volvo Maskin, Hako Maskin og Hymax er fire maskinleverandører som nesten alltid er i stand til å kjøre premier i Seljord.

Til alt mulig Hilde Jacobsen Lund og Knut Tollefsrød foran den irske nyheten Multihog MH90 påmontert Fiedler kantklipper.

29 år å prøve seg hos andre, blant annet UCO og Helge's Maskinstasjon.

- Nå er han tilbake igjen der han hører hjemme, sier Hilde Jacobsen Lund.

Volvo-nyhet

Volvo EC300 DL var en ekte nyhet i Seljord. Også den så vidt ankommet landet. Med vekt 31,3 tonn, 227 hk motor og rekkevidde på 10,9 meter ruvet beltegraveren godt på standen til Volvo Maskin. - Med skuffekapasitet fra 800-

1.800 liter og 205 kN brytekraft har vi allerede forhåndssolgt flere eksemplarer, sier distriktssjef i Buskerud, Jon Ølstad.

Volvo Maskin viste også muskler på servicesiden. Mekaniker Oddbjørn Håstul har fast tilknytning til Porsgrunn, og er nå på plass i nyervervet VW Crafter.

- Bilen er helt ny i vårt serviceprogram, supplert av Mercedes Sprinter og Iveco-modeller, sier Håstul, en av Volvo Maskins i alt 185 servicemekanikere fordelt på 145 servicebiler og 17 verkste-

der landet rundt. Dessuten står 23 ute-plasserte mekanikere klare til å rykke ut.

Kina-anseelse

Hako Maskins nye, store og utslippsvennlige beltegraver fra Liugong, 22-tonneren 922 LC med Cummins steg IIIb-motor var også messedebutant på Dyrsku'n. Ingen som besøkte MEFA 2011 i Trondheim eller Anlegg 2011 i Haugesund fikk se maskinen der. Salgssjef Tom Lillestrøm melder om stadig økende interesse og

avtagende skepsis til de kinesiske maskinene.

- Kundene innser at snart ti års jevnt økende eksport og markedsføring av kinesiske maskiner til vestlige land nå har satt sine spor, sier han.

- Og alle vet at vestlige leverandører av anleggsmaskiner også har lagt mye produksjon til Kina, understreker distriktssjef Lars H. Velsand.

Hos Hymax viste Anders Håland fram nye Kubota U35-3@3, en mellomvariant i påvente av

STÅLTANK for diesel og bensin

ADR TANK for diesel og bensin

TRANSPORTTANK 400 liter

TRANSPORTTANK 200 liter

VERA TANK

veratank.no
Tlf. 92 41 98 00

Tenker grønt Nils Arve Norendal i Nasta foran ny Bell B25D dumper med stegIIIb-motor.

Venter på mer Anders Håland med mellomvarianten Kubota U35-3@3.

enda en versjon. U35 har etter @-prototypen vært gjennom to oppgraderinger inkludert regulerbare oljemengde og lastkjennede hydraulikk.
- Enda bedre ytelser kommer i @4-versjonen, sier Anders Håland.

Bell med Steg IIIb

Mens Caterpillar og Volvo sakte men sikkert stadig drysser nye

maskiner i mellomklassen inn i markedet, stilte verken JCB, Doosan, Komatsu eller Hitachi med ferske nyheter på Dyrsku'n. Det henger hovedsakelig sammen med de respektive maskinprodusentenes for lengst vedtatte programmer for overgang til nye stegIIIb-motorer.

De var mannsterke på plass alle sammen likevel. Som for eksempel Rosendal Gruppen med Geir

Henning Nygard (JCB), Lars Thomas Kiehle (Bobcat) og Paul Håkon Endresen (Doosan). Som plaster på såret stilte i alle fall Nasta med ny Bell B25D-dumperen med helt fersk stegIIIb-motor fra Mercedes Benz, 225 hk og 1.000 Nm. Satsingen på Dyrsku'n for øvrig var det ikke noe å si på.

- Vi i Nasta leier 800 kvadratmeter her i år, mot 400 i fjor, sier

Messedebut Tom Lillestrøm (t. h.) og Lars H. Velsand med ny Liugong 922LC.

Trippel Rosendal Geir Henning Nygard, Lars Thomas Kiehle og Paul Håkon Endresen varsler maskinnyheter fra JCB, Bobcat og Doosan om ikke så alt for lenge.

salgsingeniør og plassjef Nils Arve Norendal. Leverandører av skogsmaskiner lukter også mer og mer på Dyrsku'n. Komatsu Forests salgssjef Erik Øverbø var i år på plass for å se på mulighetene for egen stand med den Umeå-baserte pro-

ducentens skogsmaskiner i anledning Umeå Mekaniske Verksteds 50-årsjubileum.

Vital 100-åring

På utstyrssiden viste Globus det siste innen anleggs/landbruksredskaper. Og den helt nye snøfresen

GTF-260 sto helt fremst sammen med en ny steinhenger i Hardox 450 med bremses, 6 tonn nyttelast og 500/50x17 dekk.

-Dette er utstyr for traktorbruk. Vi tar i litt ekstra også, i og med feiringen av våre 100 Globus-år, og stiller med hele spekteret av

DIESELTANK i container

DIESELTANK dobbelvegg

SPILLOLJETANK

UTSTYR TIL : spillopsamling

VERA
TANK
veratank.no

Tlf. 92 41 98 00

Volvo-nytt Jon Ølstad foran den ferske Volvo-nyheten på belter, EC300DL.

En av mange Oddbjørn Håstul er en av 185 anleggsmekanikere hos Volvo Maskin.

Treklover Thomas Børke (t. h.), Bent Ove Tofteng og Peter Högberg diskuterer Engcon/Mählers/Drivex med en Dyrsku'n-kunde.

skuffer og tilbehør til gravemas-
kiner og hjullastere, sier adminis-
trerende direktør Helge Nordahl
Hagen.

Globus har gjenopptatt all pro-
duksjon av slikt utstyr i Norge,
etter noen års outsourcing til
Estland.

- Nå er det egenproduksjon i
Brumunddal som gjelder, med
topp moderne sveiseroboter, topp
kvalitetskontroll og høy kapasitet,
sier Nordahl Hagen som kjøpte
Globus i 1996. Kverneland var
blant annet med på eiersiden i tid-
ligere tider i selskapets 100-årige
historie, og da med 122 ansatte på
det meste.

Også svensk-norsk

Industriverktøy AS er en annen
gjenganger på så å si alt som er
av messemønstringer. Selskapet
selger fra 22 vel utrustede biler
som med egen fører farter land
og strand rundt på kundebesøk.
Bare én uke etter tilstedeværelse i
Svingen pukkverk i Halden stilte
fem andre på Dyrsku'n med fullt
utstyrte biler, blant dem danskæt-
tede Bjarne Trust som i år var i
Seljord for tiende gang. Selskapet
har lager i Sverige og leverer alt
innen verktøy og sveiseutstyr, der
anleggsbransjen er en betydelig
kunde, ifølge Bjarne Trust.
Engcon, også med Mählers og
Drivex på paletten, var lett synlig
i dyrsku-kaoset anført av sven-
ske Peter Högberg og de norske
gjengangerne Thomas Børke og
Bent Ove Tofteng. Engcons red-
skapsfester er som kjent med på
oppturen som følge av den store
omsetningen av gravemaskiner.
Thomas Børke lanserte blant
annet Mählers nye høvelblad for
midtmonasje på lastebil, MS-3.
Bladet kommer i vridbar versjon
– MS-5 – i januar neste år. Også
snølasteren, et tidligere Abro
Svedala-konsept, relanseres under
Engcon-paraplyen, men nå etter
omfattende modifiseringer for å
innfri dagens krav. Børke viste
også en ny Drivex feieautomat
for montering på gravemaski-
nens hk-feste og hydraulisk drift
via utstyrskoplingen med full
kontroll fra hytta. Feieautomaten
kommer i fem bredder fra 0,8-2
meter.

19.-23. OKTOBER

VELKOMMEN TIL VÅR STAND
UNDER BYGG REIS DEG MESSEN,
STAND NR: D03-14. HALL D

www.blaklader.no

MESSE | LOENDAGENE 2011

LOEN-DAGENE

Vakkert For 32. gang ble Norges vakreste anleggsmesse arrangert i Loen.

FOR 32. GANG

**Omgitt av bratte fjellsider, brusende fosser og pittoreske fjord-
armer, er Loen-dagene utvilsomt Norges vakreste anleggs-
messe. Årets arrangement ble – som vanlig – en stor suksess.**

Deltakerne vet å kjenne sin besøkelsestid på de populære Loen-
dagene, som blir arrangert av Maskinentreprenørenes Forbunds
fylkesavdelinger i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Samt-
lige hotellrom i området var utsolgt i lang tid før årets arrange-
ment fant sted, og arrangøren har faktisk det luksusproblemet at de må avvise
leverandører som gjerne skulle vært med, på grunn av plassmangel.

Vokst seg stort

Det som på slutten av 70-tallet begynte som et lite møte med 20 deltakere, har
i dag blitt en årlig begivenhet av dimensjoner. Med over 750 deltagere og mer
enn 50 utstillere, er messen ikke bare det desidert største enkeltarrangementet
som blir avholdt på ærverdige Hotel Alexandra, men også ett av de aller største
arrangementene i regi av MEF.

Kvart tonn pinnekjøtt

Foruten den spennende leverandørutstillingen, kunne Loen-dagene i år lokke
med et interessant fagseminar hvor ordføreren i Gaular kommune i Sogn og
Fjordane, Jenny Følling, og polfarer Børge Ousland var foredragsholdere.
Likevel var nok lørdagens festmiddag og påfølgende underholdning et høyde-
punkt for mange deltakere. Et kvart tonn pinnekjøtt ble fortært under den
tradisjonelle middagen.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

Velkommen Regionsjef i MEF region Midt, Øyvind Bergset, ønsker velkommen til Loen-dagene 2011.

Seminar Avdelingsleder i MEF Sogn og Fjordane, Harald Kvame, ønsker velkommen til fagseminaret.

VETERAN I LOEN

Alltid på Loen-dagene Far og sønn Ola og Ole Brendefur i Hausken Traktor og Maskin er et vanlig syn på Loen-dagene. Bedriften har deltatt på anleggsmessen samtlige 32 ganger.

Loen-dagene begynte i det små for 32 år siden, og har gradvis vokst seg til det store arrangementet vi kjenner i dag. En bedrift som har vært med i alle disse årene er Hausken Traktor og Maskin. Gründeren av Ålesund-bedriften var sågar delaktig i selve etableringen av det årlige arrangementet.

– Ja, jeg har vært her alle 32 årene, sier en opplagt Ola Brendefur, eier og grunnlegger av Hausken Traktor og Maskin.

– Bortsett fra ett år, da jeg hadde hatt en hjerteoperasjon. Og det var jo en gyldig fraværsgrunn, smiler han. Den spreke 75-åringen er i dag hovedaksjonær og styreformann i selskapet, mens sønnen Ole Brendefur har overtatt den daglige driften.

Motvekt til Oslo og Trondheim

Ikke bare har den blide gründeren deltatt alle disse årene; han var selv med å starte hele arrangementet.

– Det hele begynte med at Svein Yri, som kommer fra Olden like ved Loen, og som på den tiden var styremedlem i MEF, hadde ideen om en anleggsmesse her. Jeg var også med i planleggingsfasen den gangen. Bakgrunnen var at vi ville ha en motvekt til alle messene som foregikk i Oslo eller Trondheim, forteller han.

– Det første året var det bare åtte utstillere her, blant annet oss selv, og siden har jo utviklingen vært formidabel. Oppslutningen om arrangementet har selvsagt variert noe med konjunktorene i markedet, men det har vært veldig stabilt i mange år nå.

Sto på scenen og sang

Foruten antallet deltakere og utstillere er det også andre ting som har endret seg med årene på Loen-dagene, ifølge Brendefur.

– Det er nok flere gårdbrukere som går rundt her nå. Til å begynne med var det stort sett bare anleggsfolk her. De utgjør jo fremdeles hovedvek-

ten, men det er mye mer variert nå, sier han.

– De første årene måtte utstillerne selv stå for underholdningen. Vi sto på scenen og sang, vi også. Etter hvert begynte imidlertid de største aktørene å leie inn profesjonelle folk til å gjøre jobben, og så ble det slutt på den tradisjonen. Jeg er jo glad for å slippe å stå på scenen her nå, sier han og ler.

Tier 4-motor

I likhet med de fleste andre leverandører på messen, deltar Hausken Traktor og Maskin hovedsakelig for å opprette og pleie kundekontakt.

– Vi er ikke her først og fremst for å selge maskiner, men for å holde kontakten med folk i bransjen. Det er det sosiale det handler om, og det å skape og opprettholde nettverk. Det er vel kun én gang vi solgt en maskin på selve messa, forteller sønnen og daglig leder i bedriften, Ole Brendefur.

– Vi har imidlertid med oss en litt spesiell maskin her nå, sier han og peker på en stor gravemaskin på standen.

– Denne CASE-maskinen er en av de første i Norge med såkalt tier 4-motor. Vi har solgt den til Stryn Pukk, som for øvrig har 20-årsjubileum i år. Fimalogoen deres er på plass allerede, og maskinen er klar for overlevering.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

INTIM OG SPESIELL MESSE

Molde-bedriften B. Aandal Anleggsmaskiner AS, som deltar på Loen-dagene for sjette gang i år, anser messen som en stor faglig og sosial begivenhet som de må ha med seg.

– Vi deltar også på MEFA i Granåsen og Vei og Anlegg på Hellerudsletta. Loen-dagene skiller seg imidlertid positivt ut ved at alt er så konsentrert. Her er alle samlet hele helgen, og det tar kun to minutter å gå fra hotellet og ned til utstillingsområdet. Det er et spesielt og intimt arrangement, og en stor sosial begivenhet, sier daglig leder Birger Aandal.

Møter kundene

Heller ikke B. Aandal Anleggsmaskiner har ambisjoner om å selge maskiner på selve messen.

– Vi er her først og fremst for å være synlige. Denne messen dekker jo mye av Midt- og Vest-Norge, hvor størstedelen av vår kundemasse kommer fra, og da spesielt Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Vi kan oppleve å selge enkelte minimaskiner av og til, men salg av større maskiner er nok gjerne avtalt på forhånd, sier salgsansvarlig i bedriften, Per Solli.

Moxy

B. Aandal Anleggsmaskiner er en lokal forhandler for Rosendal Maskin og selger Doosan-, Moxy-, og Bobcat-maskiner.

– Det hele startet med Moxy-maskiner, som jo kommer fra Elnesvågen like utenfor Molde. Vi var tidligere en frittstående forhandler for Moxy, men etter at Doosan kjøpte Moxy i 2008, ble Rosendal importør og vi en forhandler for dem, forklarer Aandal.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

Sosialt B. Aandal

Anleggsmaskiner, her representert ved (fra venstre) daglig leder Birger Aandal, salgsrepresentant Harald Holte og salgsansvarlig Per Solli, ser på Loen-dagene som en stor faglig og sosial begivenhet som de må ha med seg .

VEIBYGGING OG ARKTISKE EKSPEDISJONER

– TO SIDER AV SAMME SAK?

Hotel Alexandras store møtesal var fylt til randen under fagseminaret på Loen-dagene. Ordfører Jenny Følling og polfarer Børge Ousland sørget med sine vidt forskjellige foredrag for en interessant og inspirerende seanse.

Ikke en stamvei verdig Ordfører i Gaular kommune i Sogn og Fjordane og leder for stamvegutvalget E39, Jenny Følling, fortalte om behovet for en betydelig oppgradering av E39 – selve livsnerven på Vestlandet.

Jenny Følling er ordfører i Gaular kommune i Sogn og Fjordane og leder for stamvegutvalget E39 i samme fylke. Hun la ikke skjul på behovet for en betydelig oppgradering av E39 gjennom hennes hjemfylke.

– E39 er et viktig samband mellom nord og sør på Vestlandet, og hovedåren gjennom fylket vårt. Veien er rett og slett livsnerven på Vestlandet. Likevel ble veien nylig kåret til Norges dårligste – en svært lite flatterende kåring. Enkelte steder er ikke veien engang bred nok til at to busser eller store biler kan passere hverandre, uten å måtte stoppe og rygge til nærmeste mulige plass. Det er ikke en stamvei verdig! slo hun fast.

E39 – en kampsak

Stamvegutvalget som Følling leder ble opprettet i 2008, nettopp for å få større trykk inn mot E39.

– Utvalget arbeider for en opprustning av E39 gjennom Sogn og Fjordane. Slik veinettet er i dag er det til hinder for vekst og utviklingen i fylket. En oppgradering av veien er derfor en stor kampsak for oss. Vi snakker her om et investeringsbehov på over fem milliarder kroner. Det er selvsagt mye penger, men det er fullt mulig å gjennomføre, blant annet ved å diskutere andre finansieringsmetoder enn over statsbudsjettet, som for eksempel prosjektf finansiering og brukerfinansiering, sa hun til en lydhør forsamling.

Fra pol til pol

Eventyrer og polfarer Børge Ousland holdt deretter et svært interessant

Eventyrer og polfarer Børge Ousland snakket om sine mange vanvittige og nærmest umenneskelige ekspedisjoner i begge polområdene.

foredrag om sine mange vanvittige og nærmest umenneskelige ekspedisjoner i begge polområdene. Menneskets overlevelsesevne er helt utrolig! Like utrolig er kanskje hvilke ekstreme fysiske og psykiske påkjenninger enkelte mennesker er villige til å utsette seg for. Ikke desto mindre er det komplett umulig ikke å bli mektig imponert av alle Ouslands bragder. Han høstet da også øredøvende applaus fra salen.

Ousland pekte også på at den permanente isen rundt Nordpolen stadig blir tynnere og mindre omfangsrik. Dette er jo noe ”alle” vet fra før, men det gjør unektelig litt mer inntrykk å se bilder og høre det fra en som har sett det med egne øyne gjennom en årrekke.

Vei og pol – like uoppnåelig

Selv om det på ingen måte var foredragsholderens hensikt, sitter undertegnede igjen med følgende konklusjon etter å ha hørt begge innleggene: Til tross for deres totalt forskjellige problemstillinger og utfordringer, møter begge på noe av det samme; en uendelig lang og tilsynelatende håpløs kamp for å nå sine ambisiøse mål. Likevel er disse målene, ved hjelp av ekstremt pågangsmot, voldsom utholdenhet og enorm tålmodighet, fullt oppnåelige. Dette har Ousland vist gjentatte ganger, mens Følling håper å kunne oppnå det samme om noen år. Hun har min fulle støtte.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

EKSPANDERER

MED TREPELLETS

Som følge av en kontrakt med en av verdens største trepelletsprodusenter har E. Folland Maskinstasjon AS de siste par årene vært gjennom en stor utvikling. Anleggsmaskinen møtte daglig leder på Loen-dagene

E. Folland Maskinstasjon holder til på Kårvåg i Averøy kommune i Møre og Romsdal. Selskapet har drevet tradisjonell anleggsvirksomhet helt fra oppstarten midt på 60-tallet.

– Vi ble etablert i 1964 av faren min, Erik E. Folland, og i 2008 tok jeg over eierskapet i firmaet. Faren min er pensjonist nå, men er fremdeles med og jobber en del, for eksempel ved vanskelige sprengningsjobber, hvor hans store erfaring kommer svært godt med, forteller daglig leder, Einar Inge Folland, der han sitter midt blant maskiner og anleggsutstyr på leverandørutstillingen i Loen.

Trepellets

– Tidligere har vi kun drevet med

tradisjonell anleggsvirksomhet, som for eksempel veibygging og tomtearbeider, jobber som ofte inkluderer boring, sprenging og masseflytting. Men i januar 2010 ble vi tildelt vår største kontrakt hittil, av BioWood Norway AS. Selskapet driver en av verdens største trepelletsfabrikker, som ligger i Averøy, forteller Folland videre.

– Vi har ansvaret for all massehåndtering hos BioWood; det vil si lossing av skip, håndtering av flis inne på området og lasting av bulkskip med trepellets.

Voldsom utvikling

BioWood selger sine pellets hovedsakelig til varmekraftverk og kraftkrevende industri i Europa.

Og det er store masser å håndtere for E. Folland Maskinstasjon.

– Et skip som ankommer kaia med råvarer kan være lastet med 100.000 kubikkmeter treflis.

Dette losses vi på seks døgn, så det er ikke småtterier det er snakk om, sier Folland.

– Kontrakten med BioWood har ført til en nesten voldsom utvikling for oss. I 2009 hadde vi en omsetning på ca. 11 millioner kroner, i fjor hadde den økt til ca. 17 millioner, mens vi i år ligger an til rundt 30 millioner. Omtrent 50 prosent av omsetningen vår kommer nå fra denne kontrakten.

MEF-skolen

Einar Inge Folland er utdannet innen landbruk, og driver fremdeles familiegården hjemme i Averøy. Samtidig hadde han lenge ambisjoner om å ta en formell utdanning innen anlegg, noe han ved hjelp av MEF-skolen endelig fikk fullført i år.

– De tre siste årene har jeg tatt teknisk fagskole anlegg på Ole Vig videregående skole i Stjørdalen. Dette var et supert tiltak i regi av MEF. Ved å gå på skole én uke i måneden over tre år fikk jeg endelig den teoretiske kompetansen jeg alltid har ønsket meg. Nå er jeg anleggstekniker, og ved å gå ett år til kan jeg også

bli anleggsingeniør. Jeg vil gi kjempenhonør til MEF og MEF-skolen for at jeg fikk muligheten til dette, sier han.

Pinnekjøtt

På Loen-dagene er både far og sønn Folland tilstede. Det har for lengst blitt en årlig tradisjon å delta på messen. Hvert år inviteres også to ansatte med familie med til Loen. Dette er et tiltak som settes pris på.

– Her på Loen-dagene har vi vært i hele 13 år på rad nå, tror jeg. Det er noe vi absolutt må ha med oss. Så populært er det, at allerede når vi setter oss i bilen på søndagen og reiser herfra, så begynner barna å spørre om vi har meldt oss på neste års messe, ler Einar Inge Folland.

– I motsetning til de fleste andre messene, regner vi dette som en familiemesse. Den egner seg for hele familien, med tilbud som spa og badeland, maskinkonkurranser og muligheter for utflukter. Høydepunktet er kanskje likevel middagen på lørdag. Pinnekjøtt og ribbe på Alexandra er en opplevelse i seg selv!

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

Navn | Einar Inge Folland

Firma | E. Folland Maskinstasjon AS

Antall ansatte | 32 (26 i 2010)

Omsetning 2010 | Ca. 17 millioner NOK

Anleggsmaskinsentralen

www.anmas.no

for leie og utleie av maskiner og utstyr

Anleggsmaskinsentralen, 2680 Vågå

Tlf: 46 80 70 30 www.anmas.no post@anmas.no

Far og sønn Eier og daglig leder, Einar Inge Folland (t.v.), sammen med far og gründer, Erik E. Folland, på Loen-dagene.

Leverandør av maskiner og utstyr til anleggsbransjen

MOTORSALG
KATO ■ TEREX ■ ATLAS

For mer info se www.motorsalg.no eller ta kontakt med oss for et godt tilbud!

Hordaland Sør, Rogaland Nord: Per Magne Knarvik Tlf 934 63 754
Hordaland Nord, Sogn & Fj, Møre & Romsdal: Kåre Bjørkheim . Tlf 934 63 755
Agder, Rogaland Sør: Søren Reidar Haugland Tlf 900 72 772
Telemark, Vestfold: Bjørn Erik Sørensen Tlf 970 37 729

Østfold, Oslo/Akersh., deler av Vestf/Hedm/Oppl: Knut Tollefsrød . Tlf 480 14 701
Buskerud: Øivind Fridheim Tlf 934 63 313
Hedmark, Oppland: Eiksenteret Gjøvik v/Hjalmar Rogne Tlf 982 38 747
Nord Norge: Sindre Pedersen Tlf 995 59 443

TESTVINNER ZX210-3

- Testvinner i bransjemagasinet BouwMachines produktivitetstest i 2006
- Vinner av iF produktdesignpris i 2007
- Tildelt BBB's innovasjonspris i 2007 for "Large Size Construction Machine of the year"
- Scoret 4,5 av 5 mulige i maskintesten til Anleggs-maskinen nummer 3 2008

NANSET STANDARD AS er en av de eldste og største leverandørene av anleggsmaskiner på det norske markedet. I over 80 år har selskapets mantra vært at fornøyde kunder vender tilbake. Fra 2011 blir det en ny standard for Nanset Standard. Vi endrer navn til NASTA og flytter virksomheten til nye moderne lokaler.

Vi skal fortsatt jobbe iherdig for at fornøyde kunder vender tilbake, og være en ledende leverandør av blant annet Hitachi og Bell.
Velkommen til NASTA!

NASTA®

NASTA AS

Bommestadmoa 4, 3270 Larvik
P.b. 2100 Stubberød, 3255 Larvik

t: +47 33 13 26 00

f: +47 33 11 45 52

www.nasta.no

MEF's HMS-håndbok/ ANLEGGSKALENDEREN 2012

MEF's HMS-håndbok/Anleggskalenderen er en spiralkalender med plastomslag i blått med gulltrykk på forsiden, der MEFs medlemsbedrifter om ønskelig kan få påtrykket sin egen logo.

**Ca. 70 sider med HMS-stoff
for anleggsbransjen**

Innhold:

- Dagbok med plass til daglige notater
- Bransjerelatert HMS-stoff
- Oversikt over viktige leverandører til bransjen
- Generell almanakkinformasjon
- Egne notatsider
- Komplette medlemsliste

Priser:

Antall	Priser pr. stk.
1 – 10	kr 141,-
11 – 25	kr 126,-
26 – 50	kr 121,-
Over 50	kr 109,-

Minimum 10 kalendere med egen logo påtrykket
Minimum 3 kalendere uten egen logo
Kun MEF- medlemmer får påtrykket egen logo.

I 2012 utgaven av MEF's HMS-håndbok/
anleggskalender har du muligheten til å
få lagt inn egne sider med bedriftsinformasjon
foran i boken!

Kontakt oss om priser og muligheter!

NB Skal din bedrift ha egne sider foran, må
dette avtales innen 12. september.

Aplan 2012

Meget god kvalitet i sort vannavstøtende syntetisk materiale, bankkortlommer, innvendig rom med glidelås m.m. Leveres med Uke årssett. Aplan produktene blir levert med bransjeleverandører, nyttig bransjestoff m.m. De leveres med en diskret MEF-logo. (ikke mulighet til egen logo) Størrelse: A5

Aplan komplett med Uke årssett 2012, HMS-stoff, bransjeleverandører, bransjestoff, medlemsoversikt **kr 340,-**

Årssett med oppdatering 2012: Uke årssett, HMS-stoff, bransjeleverandører, bransjestoff, medlemsoversikt **kr 120,-**

I tillegg til oppgitte priser kommer mva. og frakt.

Maskinentreprenørenes Forbund, Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 22 40 29 00, Telefaks 22 33 31 89, E-post: geir.heggedal@mef.no

Oslo-konferansen

På Oslo-konferansen 1. november 2011, som i år arrangeres for 10. gang, fokuseres det på infrastruktur og trafikk i Oslo-området. Ordfører Fabian Stang er blant foredragsholderne.

Oslo-konferansen, som arrangeres av Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) avd. Oslo/Akershus, avholdes i år på Thon Hotel Opera i Oslo. Til konferansen inviteres representanter fra politiske partier lokalt og nasjonalt, samt beslutningstakere i organisasjoner, byråkrati og næringsliv. Konferansen er åpen for alle. Ring 22 40 29 00 for mer informasjon.

Medlemsmøter i Hedmark og Oppland

MEF Region Øst arrangerer i samarbeid med Norsk Lastebileierforbund (NLF) Hed/Opp, 5 informasjonsmøter om avtalen som er inngått med sjåførskolene Sevendal og Lundstad, når det gjelder den obligatoriske etterutdanningen for yrkessjåfører. Det har hittil blitt holdt møter på Hamar og på Biri med bra oppmøte. På bildet ser vi noen av deltakerne fra møtet på Biri.

Vi ser at det er et stort behov for informasjon om kravet til etterutdanning. Når etterutdanningen skal gjennomføres avhenger av førerkortets utløpsdato. Fristene som er oppgitt kan være vanskelig å følge med på. Etter at reglene trår i kraft, vil det bli gjennomført kontroller for å se at yrkessjåførene etterlever EU kravene.

Region Sørvest

Praktisk prøve i Anleggsmaskinførerfaget 2011

Andreas Eik, som jobbet hos Kartevoll AS som lærling fram til våren 2011, fikk karakteren bestått Meget Godt!

På bildet ser vi lærlingen Andreas i oransje klær. Bildene er fra evalueringen under fagprøven den 6. juli 2011. Prøvenemnda besto av Svein Repstad og Roy Kristiansen. Fagprøven ble avholdt på anlegget ved studentboligene i nærheten av Universitetet i Agder.

Åpen dag hos Carl C. Fon

Mer enn 20 barn var samlet da Carl C. Fon i Sandefjord 28. september inviterte Støtteforeningen for Kreftsyke Barn til en kveld med lek og moro med ekte anleggsmaskiner. Det var et yrende liv på grustaket i Fokserød, og barna fikk prøve både gravemaskiner, hjullastere, bulldosere og lastebiler. Foruten pølser, hamburgere og brus vanket det selvfølgelig også mange premier til alle barna, som et velvillig næringsliv hadde bidratt med.

NYTT FRA REGIONENE Region Midt

Opplæringskontoret Møre og Romsdal

Rekrutteringsuker

”OKAB Møre og Romsdal arrangerte tradisjonen tro rekrutteringsuke i uke 36. I år valgte vi å ta det en måned tidligere enn årene før, noe vi fikk gode tilbakemeldinger på.

Til sammen var det om lag 250 elever fra Vg 1 bygg- og anleggsteknikk fra hele fylket som deltok på rekrutteringsuka. Lokale entreprenører stilte som vanlig opp med både personell og maskiner, og uten entreprenørenes velvillighet hadde ikke dette vært mulig å gjennomføre.

OKAB vil rette en stor takk til dere som stiller opp! En takk også til Henning Olsen, Jon Mo og Idar Svinø fra henholdsvis Solør og Borgund videregående, samt Nils Graskopf fra NAF som bidro til at arrangementet gikk knirkefritt. Som vanlig var det gravemaskinkonkurranse med dertil hørende pizza og premieutdeling. En stor takk til Statoil, Tess og Ahlsell som bidrar med premier.”

Opplæringskontoret Sør-Trøndelag

Bestått Meget Godt i Stenfaget

Vår eneste lærling i Sør-Trøndelag i Stenfaget fikk bestått Meget Godt på fagprøven. Han arbeider hos Oppdal Sten AS på Oppdal og har nå fått fast ansettelse. Vi gratulerer og ønsker bedrift og fagarbeider lykke til videre.

Fra venstre: Øyvind Dørum og mentor og faglig leder Lars Helge Sesaker.

Fagdag Oppdal 22. september

Hvert år arrangerer OKAB og våre medlemmer en fagdag på Oppdal. Vi inviterer skoleklasser som går VG 1 Bygg- og anleggsteknikk som naturlig har tilknytning til bygda og VG 2 Anleggsteknikk fra Gauldal vg skole. Det var ca 50 elever som var med på oppvisning denne dagen. Vi var i skifer bruddet til Minera i Drivdalen og så på hvordan de tar ut skifer i bruddet på ca 1000 meter høyde. Til slutt på dagen var vi i sandtaket til Oppdal Maskinkompani, der de sammen med Hoel og Sønner AS hadde stilt maskiner til rådighet, slik at elevene fikk prøve. Vi håper at det er flere som ønsker å søke VG 2 anleggsteknikk neste år. Det ble også servert pølse og hamburger fra grillen.

Fra sandtaket til Oppdal Maskinkompani.

Elevene fikk demonstrert hvordan de foredler skiferen.

Arne Pettersen – 70 år

Maskinentreprenør Arne Pettersen fra Austre Tana i Øst-Finnmark fylte 70 år 16. september. Han begynte i farens transportfirma da han fikk sertifikat i 1959. Faren Julius Pettersen drev med lastebiler og drosje. Fra 1967 drev de firmaet sammen inntil Arne Pettersen dannet sitt eget maskinentreprenørfirma i 1970.

Fra 1973 hadde Arne Pettersen oppdrag for Sydvaranger Gruve som drev prøvedrift i kvartsittbrudd i Austre Tana. Senere overtok Elkem Tana driften av bruddet og samarbeidet med Arne Pettersen fortsatte. Etter hvert fikk firmaet totalansvaret for all maskinarbeid for Elkem Tana. Den gangen var det en stor og krevde kontrakt, som krevde store tipptrucker, gravemaskiner og hjullastere. Maskinene var tilpasset den spesielle driften, og hadde en størrelse som var uvanlig for vanlige maskinentreprenør i Finnmark.

I 1994 var siste året han hadde kontrakt med Elkem Tana og en del av den store maskinparken ble solgt. I dag har han en maskin- og bilpark som er tilpasset det tradisjonelle markedet i Finnmark.

Arne Pettersen er en svært dyktig bedriftsleder. Det har gjort at han gjennom mange år har hatt overskudd i firmaet. Mye av overskuddet har han brukt til å starte nye bedrifter i hjembygda. I dag driver han maskinentreprenørfirmaet Arne Pettersen, restauranten og overnattingsstedet Ildtoppen, samt butikken Bil og Maskin. Det gjør at han sysselsetter mange personer fra nærområdet.

Selv om Arne Pettersen har fylt 70 år, virker det ikke som han har planer om å trappe ned aktiviteten. MEF og medlemskollegaer i Finnmark gratulerer han med vell overstått dag.

MEF avd Finnmark – 40 års jubileum

MEF avd. Finnmark hadde sitt årlige høsttreff 2. – 4. september i Karasjok. I forbindelse med treffet markerte avdelingen at det var 40 års siden de ble stiftet. Avdelingen ble dannet ved at reisesekretær Per Persen reiste rundt i Finnmark og snakket med maskinentreprenørene og holdt informasjonsmøter. Det ble først dannet 3 lokalavdelinger som raskt slo seg sammen til en avdeling for hele Finnmark.

Lørdag 6.11. 1971 ble det holdt orienteringsmøte i Varangerbotn. Av 30 inviterte firmaer møtte 12. I forbindelse med møtet ble avdeling Øst-Finnmark dannet. Det valgte styret bestod av leder Torbjørn Ballo (Oscar Sundquist AS, Kirkenes), Ivar Harila (Brødrene Harila, Vestre Jakobselv) og Arne Pettersen (firma Arne Pettersen, Tana).

Avd. Midt-Finnmark ble dannet fredag 12.11. 1971 i Lakselv. Her møtte 8 maskinentreprenører av 21 inviterte. Styret for avd. Midt-Finnmark bestod av leder Petter Salamonsen, Børselv, Gustav Johansen, Honningsvåg og Arnfinn Nikoma, Russenes.

Avd. Vest-Finnmark ble dannet lørdag 13.11. 1971 i Alta. Styret bestod av leder Jan Opgård, (Gravemaskin AS, Alta), Johan M. K. Hætta, Kautokeino og Olav Bakke, Alta. Like etter dannelsen av lokalavdelingene ble det vedtatt at de skulle slå seg sammen til en avdeling og at lederne fra lokalavdelingene skulle utgjøre felles styre for avd. Finnmark. Dagens styre hadde invitert de som utgjorde lokalstyrene i 1971 til jubileumsfeiringen i Karasjok. Jan Opgård, Arne Pettersen, Arnfinn Nikoma og Olav Bakken hadde anledning til å delta. Disse fikk en gave fra avd. Finnmark for det initiativ de tok for å få dannet lokalavdelingen.

Fra avd. Troms deltok leder Bjørnulf Nordmo. I forbindelse med sin hilsmningstale til avdelingen og overrakte han et maleri av kunstmaleren Elling Reitan. Kunstneren hadde kalt bildet for Ild.

Mange medlemmer og leverandører deltok denne helga, og det var mange samtaler om hvordan anleggsbransjen hadde utviklet seg fra 1971 og frem til i dag. Det var også noen tanker om hvordan anleggsbransjen vil utvikle seg de neste 40 år.

Fra venstre: Arne Pettersen, Jan Opgård, Arnfinn Nikoma og Olav Bakke.

Fra venstre: Bjørnulf Nordmo og Jan Erik Opgård.

Seksjon Ressurs og miljø

Avdeling Brønn- og spesialboring

Europeiske brønnborere samler seg

De europeiske brønnboreorganisasjonene tar nå grep om et mangeårig ønske i bransjen om å øke samhandlingen mellom de respektive land. Et stort antall brønnboreorganisasjoner dro til Piazzenza, Italia, 6.-7. oktober, der formålet blant annet var å danne grunnlaget for videre drøftelse av europeiske standarder for brønnboring.

Nordisk Brønnboreforeningers Forbund (NBF) har siden stiftelsen i 1988 vært det samlende punkt for de nordiske land. Initiativtaker den gang var de norske brønnborene Harald Myrvang og Bjørn Halvorsen. Til samlingen i Italia deltok NBF med innlegg omkring nordisk «knowhow» innen brønnboring og på vegne av det nordiske brønnborekollegiet. Det er styreleder Jon Harald Skattebo og nestleder Rikard Lie i MEF som sammen med øvrig ledelse i Finland, Sverige og Danmark som utgjør styret i NBF. Vår egen brønnboreavdeling i MEF stiller seg positiv til en europeisk felles utvikling av faglige standarder og nettverk blant brønnborene og er selv i ferd med å etablere norske bestemmelser omkring vann- og energiboring (Standard Norge). Ta kontakt med brønnboreavdelingen i MEF, seksjonssjef Einar Østhassel, tlf. 908 66 302 dersom ytterligere opplysninger ønskes.

ABONNER PÅ KRETSLØPET!

Avfalls- og gjenvinningsbransjen eget fagblad

Hold deg oppdatert på utviklingen, lover og regler, konkurransesituasjonen og rammebetingelsene nå og i fremtiden!

6
utgaver
for kr. 580
(normalpris 800,-)

Kretsløpet
TIDSSKRIFT FOR AVFALL OG GJENVINNING

For abonnementsbestilling:
marit.lindstad@maximi.no

MESSER OG KONFERANSER

2011

19.-23. oktober: Bygg reis deg
Norges varemesse, Lillestrøm

1. november: Oslo-konferansen
Arr. MEF

24.-25. november
Fjellsprengningskonferansen
Arr. NFF

8. desember: Fakta og Analysedag
Arr. MEF

2012

24.-26. januar: Anleggsdagene
Arr. MEF

7.-8. mars: Avfallsdagene
Arr. MEF

16.-21 april: Intermat
Paris

9.-13. mai: Vei og Anlegg
Hellerudsletta Arr. MGF

7.-11. mai: IFAT Entsorga, Munchen
Avfalls- og gjenvinningsmesse

28. juni-1. juli: Landsmøte MEF
Alta

2013

15.-21. april Bauma 2013
Munchen, Tyskland

2014

13.-15. juni MEFA 2014
Trondheim Arr. MEF

FORDSON 1935

- TRAKTOR I VEIVESENETS TJENESTE

Den første motoriserte trekraften i veivesenet, International Harvester Mogul-traktoren fra 1917/18, er tidligere omtalt i denne spalten. Dette var ruvende og tunge maskiner, og en "første generasjons traktortype".

Noen år etter at disse var kommet i bruk, kom Fordson-traktorer inn i bildet og ble de mest aktuelle for etatens behov på området. Fra midten på 1920-tallet fungerte også som fremdriftsmaskin i de

norsk oppbygde Dravn motorvehøvlene.

Henry Ford hadde nye ideer om traktorkonstruksjon og lanserte sin traktor med betegnelsen Fordson F i 1917. Den bygget på noen kom-

ponenter bl.a. motoren fra T-Ford bilen.

Fravær av komfort

Grunnkonstruksjonen var slik som traktorene i store trekk forble

videre, det vil si uten egen maskinramme, med motoren og hus for svinghjul, clutch, gir, differensial og bakaksel boltet sammen til en fast enhet. Til denne hovedenheten var maskinens øvrige kompo-

Tekst ASGEIR ENGIOM
BJØRN PREBENSEN
Foto OLE ARVID FLATMARK

nenter festet. Forakselen hadde et pendlende oppheng. Maskinen var kompakt og var lettere enn andre traktorer med en vekt på ca. 1200 kg.

I første fase var det ikke selvstarter, og motoren var beregnet for igangkjøring på bensin og drift på parafin.

Begrepet "førerkomfort" var fraværende, uten fjæring, ikke skjermer for hjulene, ingen førerhytte, og førerplassen besto av et jernsete (slåmaskinsete). Dette var en jernhest til å trekke ting med!

Fordson-traktorer kom til Norge fra 1919, og ble satt i prøver med tilhengervogner i veivesenet, noe som falt heldig ut.

1934-beskrivelse

I en artikkel i veivesenets fagtidsskrift i en utgave fra 1934 heter det bl.a. følgende:

"Etter de tre første i 1920, fikk vi snart mange Fordson, og den ble så og si enerådende. Det var fordi den er en lavtbygget meget konsentrert kraftmaskin med vel avpassede gearforhold for mobilt arbeide og dessuten her som i andre land lett å tilpasse som mobil eller stasjonær drivkraft for de mange oppgaver som bys den. Dessuten var prisen lav. Trekkraften ble økt ved å fylle de lette jernhjul med jernskrap eller betong. Senere fremkom Industri Fordson, som leveres med forskjellig type hjulutrustning. Industritraktoren benyttes nå særlig til å trekke de for et par år siden fremkomne planskraper, som trenger ganske stor trekkraft."

Fordson-dominans

Denne beskrivelsen gjaldt den nye og forbedrede Fordson, betegnet Fordson Model N, som kom på markedet i 1929/30. Denne kom som nevnt også i en industriverksjon som var bedre tilpasset og egnet for forskjellige arbeidsoppgaver med motorisert drift. I Eggens bok om veivesenets maskinutstyr, utgitt i 1942, står det bl.a. i et avsnitt om traktorer:

"Foruten de traktorer som er innebygget i motorveghøvler har vegvesenet ca. 60 stk. som dels anvendes som trekkraft ved forskjellige slags transporter og dels som stasjonærmotorer. Ca. 2/3 av samtlige er Fordson og de aller fleste av disse er utstyrt med gummi-hjul, dels luftgummi og dels kompakt. I de forskjellige kapitler

er traktorens anvendelse nærmere omhandlet."

Verneplan

Veivesenet i Akershus hadde flere traktorer i drift, og "restaureringsgruppen" ved Berger vegsentral har også restaurert en Fordson traktor 1935 til god stand. Dette er en Fordson Model N, motor 27 hk. Den inngår i Norsk vegmuseums verneplanutvalg og samling. Den er av engelsk produksjon.

Det ene bildet ved teksten viser en arbeidssituasjon hvor traktortypen inngår, fra Akershus på 1930-tallet. Den trekker her en "flapperspreder", tjære/bitumenvarmer og spreder, for overflatebehandling. Det andre bildet viser traktoren i sitt nåværende utseende.

(Museets materiellnr. 00-G-02278)

Har du styring?
EASY DIG viser veien!

HELLA MASKIN AS Tlf 35 96 72 72 | www.hella.no

iviflo®
FLEXI ADAPTER

Nå LØSER vi **ALLE**
PROBLEMENE
mellom
15 - 63mm!

Dimensjon 35-50x40mm
NRF 256 42 06

Dimensjon 49-63x50mm
NRF 256 42 07

På lager hos din nærmeste grossist!

iviflo®

WHERE QUALITY COUNTS - CHOOSE YOUR PARTNER WISELY
www.iviflo.com

G
GJERDE

Holder til i Innfjorden i Rauma kommune

Størst i Norge på veirekkverk

Over 30 års erfaring

MEF-medlem

39 ansatte og en omsetning
i 2010 på kr 121 millioner

www.agjerde.no

ARVID GJERDE AS 6315 INNFJORDEN
TLF: 71 22 72 22 E-POST: GJERDE@AGJERDE.NO

RAM
Innfjorden - Romsdal

KAB
førerstoler

KAB
kontorstoler

Solideal Gummibelter
for minigravere

Solideal graver-
dekk er et dekk
som er spesielt
utviklet for bruk
på hjulgående
gravemaskiner.

Solideal
anleggsdekk

Gianetti
felger

TyrFil Kompaktfylling

Kutt ut dødtid og tapt fortjeneste
Bruk et luftgummidekk av god
kvalitet og erstatt luft eller væske
med TyrFil dekkfyll

Østre Aker vei 208 • 0975 OSLO
Tlf. 22 16 04 90 • Fax 22 16 04 93
Org.nr. NO 952 760 084 MVA

Skandinavisk
Dekk Import Norge A/S

INDUSTRIDEKK SPESIALISTEN

Forurensede masser

NETT har to anlegg for mottak og behandling av forurensede masser: Larvik og Oslo. Vi renser også masser på stedet uten oppgraving - kalt "in situ" behandling. NETT har konsesjon for behandling av masser forurensset med:

- Olje
- Pesticider
- Tjærestoffer
- Andre forurensningskomponenter.

Vi er datterselskap av DSV Miljø AS, som er ledende på jordrens i Danmark, og sammen med selskapene i Sverige, Danmark, England og Finland har vi bred erfaring og kan løse de fleste problemer forbundet med forurenset grunn.

Kontakt oss for råd og gjennomføring!

Nett Grinda AS

Grinda, 3270 Larvik • Tlf. 33 80 31 90 • www.nett-gruppen.no

Tetter og forseglar

Nio Lube (bildet) er ny variant radiatorforsegler som inneholder den nyeste teknologien innen tetting av sirkulerende kjøleanlegg. Produktet skal brukes mens motoren eller anlegget er i drift. En spesiell formel gjør at de aktive egenskapene umiddelbart tetter lekkasjer der de måtte forekomme, helt uten risiko for å tette systemet ellers, heter det i en pressemelding fra importør Relekt AS. I tillegg til tetting og forsegling av slikt som radiatorer, koblinger, overganger, pakninger, små sprekker i motorblokker og vannpumper, skal produktet også forebygge korrosjon i systemene.

Kun én kjølevæske til alle maskiner

Maskinprodusenter krever at kjølevæsken skal være i henhold til kvalitetsstandarden ASTM D-6210.

**Høstkampanje
sept - nov**

Fleetguard Compleat

- Longlife kjølevæske
- Holder kvalitetskravene
- Blandbar med andre kjølevæsker
- 5, 20, 208 og 1000 liter

Finne din forhandler på
www.lekang.com eller ring oss i dag!

1550 Hølen telefon: 64 98 20 00 kundeservice@lekang.com

www.lekang.com

NY MASKINHENGER

Forhandleroversikt på
www.tysse.no

Robust maskinhenger med lavbygd, helsveist understell.

Konstruert for virkelig røft bruk, og passer til minimaskiner, lifter, osv. Leveres standard med hel baklem, bakkestøtte, metallrister i bunn, skuffehviler, solide surrefester og kraftig nesehjul.

Modell 6397

Totalvekt: 2600 kg
Nyttelast: 1855 kg
Kassemål (L/B): 310/184 cm
Største utv. (L/B): 538 /235 cm

Modell 6428

Totalvekt: 3500 kg
Nyttelast: 2685 kg
Kassemål (L/B): 310/184 cm
Største utv. (L/B): 538 /235 cm

TYSSE®

- tilhenger av norsk kvalitet

REISENDE I BRANSJEKOMP

Når Stein-Egil Ødegård ikke er på jobb som lærer ved Re videregående skole, kan han plutselig dukke opp i Tromsø som lærer ved MEF-skolen. Neste dag kanskje i samme rolle i Stavanger. Og så stikker han muligens innom hos Lemminkäinenens avdeling i Åmli med gode råd og vink.

Stein-Egil Ødegårds hverdag består stort sett av å formidle bransjekompetanse på mange nivåer, enten i lærerrollen ved bygg- og anleggslinja ved Re videregående skole, med oppgaver i tilknytning til asfaltgiganten Lemminkäinen i Åmli eller som deltidslærer ved den landsdekkende MEF-skolen. Med bred bransjeerfaring fra 1979 hos flere arbeidsgivere valgte han for egen del å satse mest på lærergjeringen ved den videregående skolen på hjemstedet.

- Den har egen avdeling for bygg- og anleggsteknikk der jeg har en 50 prosent stilling som faglærer, sier Ødegård.

Da Anleggsmaskinen traff på Ødegård, var han ivrig deltaker på MEF/OKABs stand på høstens utgave av gigantmønstringen Dyrsku'n i Seljord. Der ble det som vanlig jobbet intenst med å spre kunnskap og dele kompetanse til så mange som mulig blant over 60.000 besøkende denne andre helga i september. Tradisjonelt er anleggsbransjen spesielt tungt representert på Dyrsku'n sammen med landbruket.

De første 11 årene i anleggskarrieren gikk unna hos maskinentreprenør John Fadum AS i Tønsberg. Det ble mye kjøring med hjullaster, og Cat 920 er fortsatt favorittmaskinen.

- Jeg fikk etterpå et par år i Statens vegvesen i spesialavdelingen for veimerking, og rykket etter hvert opp som oppsynsmann. Jeg ble med over da Mesta så dagens lys i 2002, sier Ødegård som snart fant tiden moden for å gå over i lærergjeringen. Han har også hatt fast stiling hos asfaltgiganten Lemminkäinen AS, som han nå kun har en løs tilknytning til.

- Jeg var en stund også medeier i Jarlsberg Maskin AS med maskinutleie som hovedgjøft og seks ansatte, men der trakk jeg meg ut. Bred opparbeidet kompetanse gjør ham altså skreddersydd til lærergjeringen ved MEF-skolen. MEF/OKAB i Tønsberg som han sorterer under, er svært glade for å ha Ødegård på ressurslista. Kontakten mellom MEF/OKAB og Ødegård hadde eksistert på bransjenivå i mange

år allerede, og det godt spunne nettverket var kjekt å ha for å komme inn som lærer på deltid.

- Hos Lemminkäinen er jeg mest engasjert i å bidra med driftsstøtte, for eksempel i forbindelse med prosessen mot full ISO-sertifisering. Selskapet har nå to funksjonskontrakter for veivesenet, og slik sertifisering er nok en fordel. Men jeg har altså ingen ting med den praktiske driften å gjøre. Ved MEF-skolen er strukturen i engasjementet bredere.

- Fagplanene jeg jobber med for MEF-skolen går mye på vedlikehold, sikkerhet, forberedelser til fagbrev og hjelp til å fullføre den teoretiske delen av fagutdanningen. MEF-skolen er jo mest brukt av erfarne folk i bransjen som ønsker faglig påfyll, spissing av kompetanse og å ta fagbrev. Lover og forskrifter er andre viktige

Alder | 49

Firma | Re vgs/MEF/OKAB/Lemminkäinen

Maskin | Caterpillar 920 (Favorittmaskin)

912D
Slik du kjenner den i dag...

912DS
Med fjærende framaksel...

912HM
Med større hjul og fjærende framaksel!

www.hydrema.com

HYDREMA

922C
I std. utførelse...

922C 2.55
Vegversjon!

RING BJØRN PÅ 911 99 692

ETANSE

områder, sammen med generell bransjelære. Jeg underviser en del drevne maskinførere uten nok teoretisk opplæring til å ha fagbrevet, men lærer dem ikke å kjøre maskiner. Akkurat det kan disse karene i høyeste grad aller best selv, forsikrer

Ødegård.

I fritida har for øvrig Stein-Egil Ødegård nok å drive med som far til to aktive sønner og bestefar til en pjukk på 1,5 år.

- Og det går mye i fotball. Jeg er dommer og linjedommer tilknyttet Vestfold Fotballkrets

og Re Fotballklubb i 3.-divisjon. I yngre år spilte jeg fast på midtbanen i 5.-divisjonslaget Ramnes IF.

I en bisetning minnes han også travle dager i hoppbakkene rundt omkring i Sør-Norge.

- Jeg har hoppet 105,5 meter i

det som en gang var Skuibakken.

Visstnok også i Holmekollen.

- Men der har jeg landet på kulen, sier Stein-Egil Ødegård.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

GRAVESKUFFER? SNAKK MED KNUT! TLF. 33 43 02 46

www.holgers.no

HOLGER'S AS

ANDEBU NÆRINGS-PARK
3158 ANDEBU
TEL: +47 33 43 02 00
FAX: +47 33 43 02 01
POST@HOLGERS.NO

Med Mobilt Bredbånd fra Telenor har du alltid nettet med deg

Benytt deg av rabattene som medlemmer av MEF får hos Telenor på mobilabonnement og Mobilt Bredbånd.

Gjennom ditt medlemskap har du 30 % rabatt på abonnementsavgiften, 25 % på trafikk i Telenors mobilnett og 25 % på Mobilt Bredbåndsabonnement.

Med Mobilt Bredbånd har du alltid nettet med deg. Du kan koble deg til Internett overalt i Norge der det er mobildekning, og i mer enn 450 trådløse soner over hele landet. Sjekk været, les nyheter eller få e-posten rett i fanget.

Telenors mobilnett er stabilt og har god dekning. Hos Telenor kan du enkelt velge det mobilabonnementet som passer ditt mobilbruk.

For mer informasjon om priser og betingelser ta kontakt med kundeservice på telefon 09000 eller en av Telenors mange forhandlere.

Mannen var hos legen, ble undersøkt og fikk stikkpiller.

Dette var først gangen mannen skulle medisineres på denne måten, så legen hjalp ham med å sette inn den første pillen..

Samme kveld skal kona hjelpe ham med å få på plass en ny. Hun legger den ene hånden på mannens skulder, mens hun fører pillen inn med den andre håndas pekefinger.

Idet hun er ferdig, setter mannen i et skrik.

- Var det vondt, ville en forskrekket kone vite.

- Nei, men jeg kom til å tenke på at da legen hjalp meg i dag, hadde han BEGGE hendene på skuldrene mine!

Sudoku

Løsning kommer i neste nr.

								5
7		8		6		3		
5			3	2			8	
	5				2			1
			1		7			
4			8				9	
	3			1	5			9
		4		9		5		2
1								

Løsning sudoku Anleggsmaskinen 09-11

5	1	8	7	9	3	6	4	2
4	2	7	6	8	1	3	9	5
9	6	3	4	2	5	1	7	8
8	4	2	1	6	9	5	3	7
7	5	1	3	4	2	9	8	6
6	3	9	5	7	8	2	1	4
3	7	5	2	1	4	8	6	9
2	9	6	8	3	7	4	5	1
1	8	4	9	5	6	7	2	3

NISSAN NAVARA

190HK ELLER 231HK V6

STERKEST UANSETT!

SHIFT_the way you move

Nissan Navara leveres med klassens sterkeste motorutvalg. 2,5 dCi, 190 hk og 450 Nm dreiemoment og 3 tonn tilhengervekt leveres i både King Cab og Double Cab versjon. Double Cab kan også leveres med en helt ny 3,0 V6 diesel med automatgir, 231hk og 550Nm. Nye Nissan CONNECT Premium navigasjons-system med touch screen og ryggekamera finnes som tilvalg.

Veil.pris levert Drammen inkl. lev.omk. med kr. 8 900,-. Med forbehold om endringer og trykkfeil. Bilen på bildet kan ha ekstrapstyr.

PRIS FRA KR.

264 700,-

**SOM VAREBIL EKSKL.MVA.
PRIS INKL.MVA. 309 200,-**

Vinneren får fem flax-lodd.

	HYL- LEST	JORD- NÆR PERSON	FUGL	UFYSE- LIG LUKT	↓	LEDD ØYBOER	↓	RØRE	↓	RENNE	DISKRÉ
↳				GREIE							
				GILDE							
MERKE								OVER			
								FOR- SYNT			
FOR- LATT								DRIKK			
FALSK								GNAGER			
↳						SVÆRT					
						HANN- DYR					
						BERTE					AN- LEGG- MASKIN
						BAK- VERK					
						STILLE				BYG- NING	
						EKSIS- TERER				HØFLIG	
RETNING								UTROP	ENHET		
KARAK- TER									LEKE- TØY		
FØRE	↓	PÅ BENA BELØP	↓	LYTTE	↓	SOL- GUD	SLÅSS	SLIT		MELODI	
				GÅRD							
ATFERD									RUSHE	ER- FAREN	FJOLS
SÆR- SKILT							MAKEN				
SIDEN							FUGL			FØR	
↳						KLAPRE				DESSERT	
						MATE				SAM- TIDIG	
BÅT- UTSTYR	SKISSE		FARGE		KNEP				SKRITT		
					KOM- PAKT				FELT		
↳					DRIKK						
					FRYDER SEG				STEMME		DISPO- NERE
									TRE- SORT		TER- NING- KAST
FRYSE UT							ROVDYR			SAMLET	
							SMERTE			MAN	
UKLAR I HODET							ØYBOER				
KLØK- TIG						PØNSKE				LISENS- BE- TALERE	

Løsning

AM-kryss september

Vinner i september:

Olav Henning Dagalid
3864 Rauland

				E	M	K		
			D	A	N	S	E	B
S	K	U	L	D	E	R		R
	A	G	D	E	R		R	A
T	I	E	R			P	E	T
		L	I	S	T	I	G	E
	A	I		T	I	P	I	H
U	N	G	A	R	N			S
								O
P		S				R	E	D
	E	M	I	G	R	E	R	E
	S	E	L	L	E	R	I	B
R	E	D	D	I	K		V	R
		V		R		T	I	A
V	E	I	K		L	A	N	D
	G	R	A	V	I	N	G	
	E	K	L	I	N	G		
T	E	V	E		A	K	S	E

Navn:

Adresse:

Poststed:

Hele løsningen sendes til Anleggsmaskinen,
Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo, innen 7. november
merk konvolutten "Krøsset"

Over 20.000 bedrifter har
valgt Storebrand

Maskinentreprenører behøver ikke streve
med pensjon eller forsikringer lenger

Maskinentreprenørenes Forbund har allerede inngått en fordelaktig avtale for deg med Storebrand.

Avtalen sikrer din bedrift gode pensjonsvilkår og forsikringer med gunstige betingelser. 47% av ansatte i MEF sine medlemsbedrifter har sin tjenstepensjon i Storebrand. Vi tilbyr en profesjonell administrasjon, dyktige kundebehandlere og en egen bransjeside på storebrand.no/mef. Dermed kan du senke skuldrene, vel vitende om at sikkerheten bransjeavtalen gir deg nå, også garanterer deg en trygghet for fremtiden.

Storebrand gir deg råd om hvordan du kan utnytte fordelene bransjeavtalen gir deg.

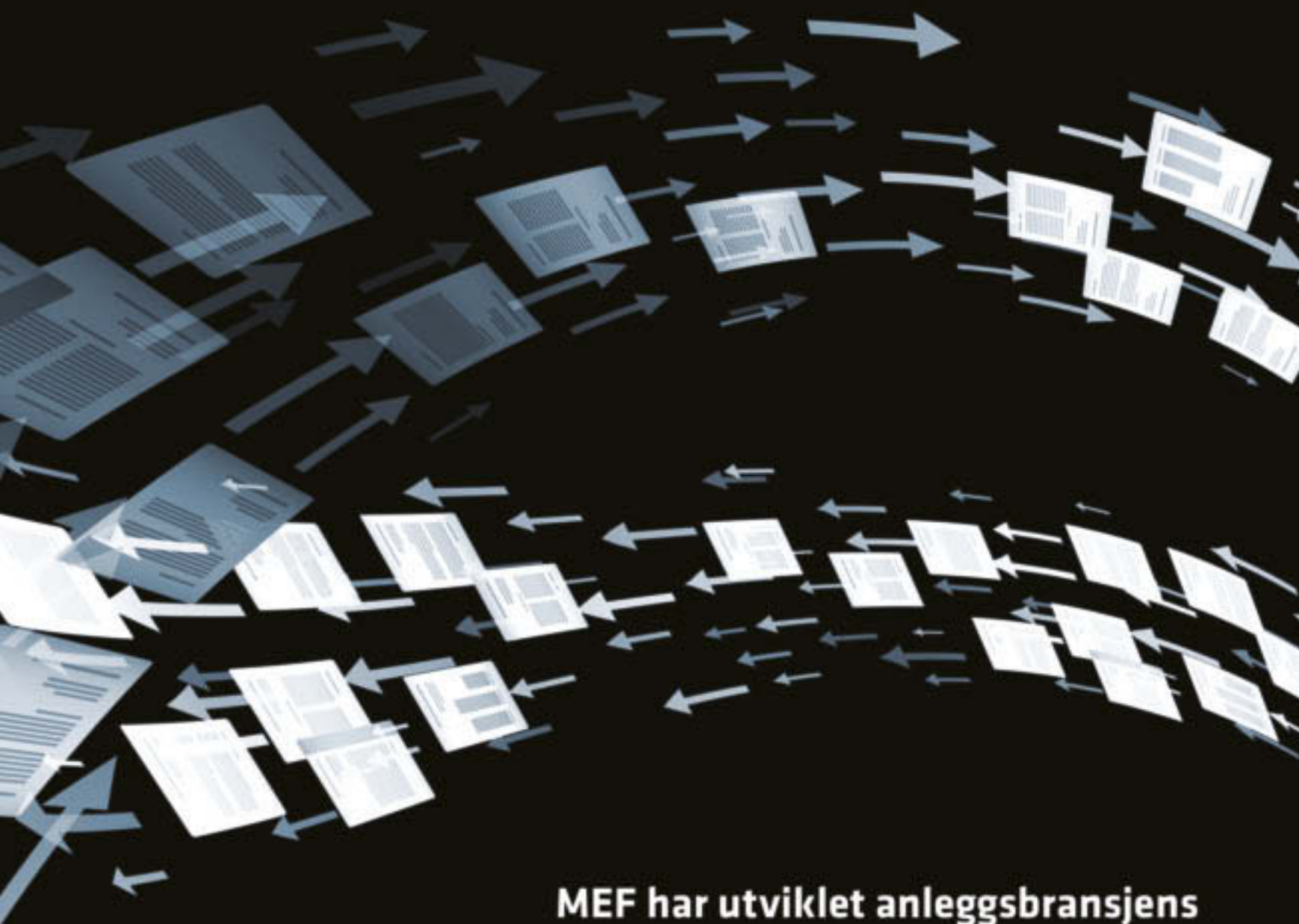
 storebrand

Kontakt oss på 08880 eller se storebrand.no/mef

MASKIN-
ENTREPRENØRENE'S
FORBUND

MEFs KS/HMS-system

**MEF har utviklet anleggsbransjens
KS/HMS-system for våre medlemsbedrifter!**

Systemet utvikles kontinuerlig i tråd med tilbakemeldinger fra våre mange brukere, og er det mest bransjetilpassede KS-systemet for anleggsbransjen. Systemet blir jevnlig revidert og oppdatert. Nå er også byggblankettene fra Standard Norge lagt inn i systemet. Henvend deg til ditt regionkontor eller hovedkontoret på tlf: 22 40 29 00 eller e-post: ksmef@mef.no for spørsmål.

VOLVO PENTA INDUSTRIMOTORER

VOLVO MASKIN TAR OVER SERVICEANSVARET FOR VOLVO PENTA INDUSTRIMOTORER

Volvo Maskin AS

Telefon: 66 81 86 86

Telefaks: 66 81 86 79

www.volvomaskin.no

Fra 1. oktober tar Volvo Maskin Service over ansvaret for service på Volvo Penta motorer til anleggsmarkedet. Med 140 servicebiler og totalt 200 servicemekanikere over hele landet er hjelpen aldri langt unna. Mange av våre mekanikere har allerede fått spesialopplæring på Volvo Penta motorer. Dermed kan du forvente samme gode service på en Volvo motor enten den sitter i et knuseverk, et strømaggregat eller i en Volvo anleggsmaskin.

VOLVO CONSTRUCTION EQUIPMENT

